

KUNSTIG INTELLIGENS I REVISION

AALBORG UNIVERSITY BUSINESS SCHOOL

KANDIDATAFHANDLING

2. JANUAR 2026

TITELBLAD

UDDANNELSE

Kandidatuddannelsen i revision, Aalborg University Business School

PROJEKTITEL

Effekten af kunstig intelligens på revisors rolle og dømmekraft, samt hvilke etiske udfordringer, der opstår som følge heraf.

AFLEVERINGSDATO

2. Januar 2026

VEJLEDER

Hans Henrik Berthing

ANTAL ANSLAG

157.502 anslag

ANTAL NORMALSIDER

65,5

Jeanelle Gundersen Jensen

Studienummer: 20205302

ABSTRACT

The auditing profession is undergoing major changes as new technologies, especially artificial intelligence (AI) and machine learning, become more common. These tools are now used in important parts of the audit process, such as planning, risk assessment, control testing, and analysing large datasets. While AI can improve audit quality, efficiency, and coverage, it also raises questions about the auditor's role, judgment, ethics, and independence.

This thesis looks at how artificial intelligence changes the auditor's role and professional judgment and explores the ethical issues that come with relying more on AI tools. The study uses a critical realist approach to examine both what auditors do and the deeper factors that shape their actions. It is based on qualitative, exploratory research, in which data are gathered through interviews with experienced auditors from Big4 firms, a less experienced auditor, and a researcher who focuses on artificial intelligence. The findings are analysed thematically and considered through theories such as audit quality, professional ethics, agency, institutional theory and the Technology Acceptance Model (TAM).

The results show that artificial intelligence primarily acts as a tool to support decisions-making rather than an independent decision-maker. Artificial intelligence helps auditors identify risk areas and review all available data, which improves how well they can detect issues. However, relying more on artificial intelligence also brings up ethical and professional concerns, especially about transparency, accountability, scepticism, and the risk of losing human judgment. The study also finds that large audit firms are better equipped to use artificial intelligence than smaller firms, due to their greater resources and capacity.

In summary, the thesis finds that although artificial intelligence changes how auditors work and what skills they need, it does not take away their professional responsibility. Ethical awareness, good judgment, and oversight are still the key to keeping trust and accountability in the auditing field as technology becomes more important.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. INDLEDNING	1
1.1 PROBLEMFELT	2
1.2 AFGRÆNSNING	3
2. VIDENSKABSTEORI	4
2.1 ONTOLOGISKE & EPISTEMOLOGISKE OVERVEJELSER	4
2.2 RELIABILITET & VALIDITET	5
2.3 OPSAMLING	5
3. TEORI	7
3.1 REVISION	7
3.2 ETIK & PROFESSIONELT ANSVAR	9
3.2.1 REVISORERS ETISKE GRUNDPRINCIPPER	9
3.2.2 ETISKE TEORIER & PROFESSIONSETIK	10
3.2.3 PROFESSIONELT ANSVAR I EN TEKNOLOGISK KONTEKST	11
3.2.4 ETIK, TILLID & SAMFUNDETS FORVENTNINGER	12
3.3 INSTITUTIONEL TEORI & ORGANISATORISKE FORSKELLE	12
3.3.1 TRE FORMER FOR ISOMORFI	13
3.3.2 TEKNOLOGI SOM INSTITUTIONEL DRIVER	14
3.3.3 SAMMENFATNING	14
3.4 AGENT TEORI	14
3.4.1 REVISOR SOM TILLIDSFORMIDLER	15
3.4.2 AI'S BETYDNING FOR AGENTRELATIONEN	15
3.4.3 UAFHÆNGIGHED & INCITAMENTER	16
3.4.4 TILLID & LEGITIMITET I EN TEKNOLOGISK KONTEKST	17
3.5 TECHNOLOGY ACCEPTANCE MODEL	17
3.5.1 TAM – GRUNDLÆGGENDE BEGREBER	18
3.5.2 UDVIDEDE MODELLER - UTAUT & SOCIALE FAKTORER	18
3.5.4 AI, ETIK & PROFESSIONEL SKEPSIS	19
4. METODE	20
4.1 FORSKNINGSDESIGN & VIDENSKABSTEORETISK UDGANGSPUNKT	20
4.2 METODISK TILGANG	22
4.3 DATAINDSAMLING	22
4.3.1 PRIMÆR EMPIRI	22
4.3.2 SEKUNDÆR EMPIRI	24

4.4 ANALYSESTRATEGI	24
4.5 KVALITETSKRITERIER & BEGRÆNSNINGER.....	25
5. ANALYSE	26
5.1 KUNSTIG INTELLIGENS I REVISIONSPROCESSEN	26
5.1.1 KUNSTIG INTELLIGENS SOM REVISIONSFAGLIGT VÆRKTØJ	26
5.1.2 KUNSTIG INTELLIGENS I PLANLÆGNINGSFASEN	28
5.1.3 KUNSTIG INTELLIGENS & RISIKOVURDERING.....	29
5.1.4 KUNSTIG INTELLIGENS I KONTROLTEST & REVISIONSBEVIS.....	32
5.2 DØMMEKRAFT & ANSVAR	35
5.2.1 DØMMEKRAFT I EN KUNSTIG INTELLIGENS-UNDERSTØTTET REVISION	35
5.2.2 KUNSTIG INTELLIGENS & PROFESSIONEL DØMMEKRAFT	37
5.2.3 ANSVARSPLACERING	39
5.2.4 EFFEKTIVITET VERSUS ANSVAR	42
5.2.6 PROFESSIONEL SKEPSIS I EN AUTOMATISERET KONTEKST	44
5.3 ETISKE DILEMMAER	47
5.3.1 KUNSTIG INTELLIGENS	47
5.3.2 TILLID TIL ALGORITMEN	49
5.3.3 NYTTEETIK VERSUS PLIGTETIK	51
5.3.4 UAFHÆNGIGHED & OBJEKTIVITET I EN TEKNOLOGISK KONTEKST.....	53
5.3.5 GENNEMSIGTIGHED & ANSVARLIGHED.....	55
5.3.7 ETISKE FUNDAMENT I EN TEKNOLOGISK REVISION	57
5.4 REGULERINGENS ROLLE	59
5.4.1 REGULERING SOM RAMME FOR PROFESSIONEL DØMMEKRAFT	59
5.4.2 ISA 315 & RISIKOVURDERING I ET DIGITALT MILJØ	60
5.4.3 CSRD & ØGET DATAKOMPLEKSITET	62
5.4.4 EU'S AI ACT – FREMTIDIG RAMESÆTNING AF ANSVAR	64
6. DISKUSSION	67
6.1 KUNSTIG INTELLIGENS ÆNDRER ARBEJDSGANGE MERE END ANSVAR	67
6.2 DØMMEKRAFT	69
6.3 ETIK	71
6.5 BEGRÆNSNINGER & FORSLAG TIL VIDERE FORSKNING	73
7. KONKLUSION	76
9. LITTERATURLISTE.....	78
10. BILAGOVERSIGT.....	83

1. INDLEDNING

I det finansielle økosystem har revision en ret central rolle, idet en revisor fungerer som den uafhængige tredjepart, som skaber tillid mellem virksomhedens forskellige aktører. Som revisor er den klassiske opgave selvfølgelig, at sikre kvalitet af den finansielle rapportering i virksomheder, dog har der gennem de seneste år vist sig en udvikling i revisionsbranchen, hvor den er i hastig forandring (Nielsen, U. H., 2024)(Dansk Industri, 2025), så hvordan vil denne udvikling påvirke revisionen?

Der sker en forandring Teknologisk, hvor kunstig intelligens, AI samt maskinlæring bliver udviklet og anvendt i flere og flere processer på den finansielle front. Her er der alt fra risikovurdering og kontroltest til genkendelse af mønstre i større datasæt. Teknologien har et stort potentiale for at være med til at styrke revisionens kvalitet, samt reducere de rutineprægede opgaver, hvor der frigøres ressourcer til eventuelt mere komplekse vurderinger. (Appelbaum et al., 2017)(Kokina, Davenport, 2017) (Barr-Pulliam et al., 2023) Samtidig kan AI også resultere i en række udfordringer: For hvem har ansvaret, hvis en eventuel algoritme har et output med fejl, som i sidste ende har indflydelse på revisors konklusion? Og kan revisorer fortsat være den uafhængige, objektive og professionelle dømmekraft, mens teknologien i højere grad er med til at træffe beslutninger?

Dette stiller igen spørgsmål til revisorens rolle fremtidsmæssigt: Bliver rollen mere som en data-analytiker eller holdes der fast i de klassiske revisionsopgaver?

Udviklingen teknologisk påvirker revisionsfirmaerne forskelligt, da de største revisionsfirmaer, Big4, har kapital, det globale netværk og kompetencerne til at foretage en investering i AI-løsninger. Hertil har de samtidig mulighed for at tilpasse sig de lovmæssige reguleringer. Hvorimod små og mellemstore revisionshuse, SMV'er, oftest har nogle udfordringer, da de sjældent har de samme ressourcer, men møder stadig de samme lovmæssige reguleringer. Udviklingen kan derfor have en indvirkning på uligheden i branchen, hvor Big4 bliver markedsdominante, alt imens SMV'erne bliver presset yderligere.(Christensen et al., 2025)(Den Europæiske Unions Tidende, 2014)

Det er denne ulighed der skaber motivationen til dette projekt, hvor der ønskes at undersøges, hvordan teknologien med indvirkning fra lovgivningen sammen skaber udfordringer og påvirker revisors rolle. Derudover ønskes det også at undersøge, hvordan det hver især påvirker Big4 og SMV'er forskelligt. Udover effektiviteten, så spiller etik, tillid og det professionelle ansvar også en rolle, idet det er fundamentet i en revisors arbejde, samt legitimiteten i samfundet.

1.1 PROBLEMFELT

Revisionen har to vigtige funktioner for virksomheden og offentligheden: Ansvar & Kvalitet. Ansvaret handler om at revisoren har et ansvar om at agere uafhængigt, objektivt, samt i overensstemmelse med de etiske regler og standarder der er gældende. (International Federation of Accountants, 2023)(Duska, Duska & Ragatz, 2011)(Lotlikar, Mohs, 2021) Kvaliteten beskriver hvordan revisoren formår at opdage, samt rapportere eventuelle fejl i virksomhedens regnskab. (DeAngelo, 1981)(Francis, 2004) Her har AI og Maskinlæring en indvirkning på flere måder, både på den teknologiske afhængighed og det etiske ansvar.

Når en revisor benytter sig af algoritmer til at foretage regnskabsmæssige analyser eller identificere eventuelle risici, så kan det være med til at styrke evnen til at opdage disse. Dog kan teknologien også risikere at udarbejde et output med fejl, hvilket er med til at risikere at revisoren ikke formår at se hvor beslutningsgrundlaget svigter henne. Så hvem bærer her det professionelle ansvar? Er det revisoren der anvender værktøjet eller er det selve udvikleren bag værktøjet? Dette problem skaber en gråzone i henhold til det etiske aspekt og ansvar, da det kan være svært at vurdere hvem der bærer skylden. (International Federation of Accountants, 2025)(International Federation of Accountants, 2023)

Hermed opstår problemfeltet i at undersøge hvordan AI påvirker revisors mulighed for at udøve faglig dømmekraft, hvor der samtidig er fokus på hvordan ansvar og uafhængigheden forbliver opretholdt, når teknologien i højere grad overtager flere revisionsopgaver.

Problemformuleringen lyder dermed således:

”Hvilken effekt har kunstig intelligens revisors rolle og dømmekraft, samt hvilke etiske udfordringer opstår der som følge heraf”

1.2 AFGRÆNSNING

For at kunne foretage en fokuseret besvarelse af problemformuleringen, er det en nødvendighed at foretage en afgrænsning i emnet. Her bliver der foretaget en afgrænsning på 5 områder, for at kunne besvare problemformuleringen: Geografisk, Teknologisk, Fagligt, Empirisk samt Tidsmæssigt.

Geografisk vil der blive taget udgangspunkt i den danske revisionsbranche, hvor der inddrages EU-reguleringer, såsom CSRD, ESEF, Revisionspakken, samt ISA'er, da disse har en direkte påvirkning på de danske revisionsfirmaer. (Finanstilsynet, 2024)(International Federation of Accountants, 2019) Teknologisk afgrænses der til kun at fokuseres på AI og Maskinlæring, da disse anses for at have den største indvirkning og potentiale på markedet. (Kokina, Davenport, 2017)(Appelbaum, Kogan & Vasarhelyi, 2017) Fagligt vil der blive afgrænset til at specialet har fokus på revisionen og processerne bag, hvor der inddrages den professionelle skepsis, dømmekraft og etiske rolle. (International Federation of Accountants, 2025)

Empirisk vil undersøgelsen blive afgrænset til et fokus på revisorens perspektiv, hvilket indeholder: hvordan revisors egen oplevelse er af AI, ansvar og reguleringer. Ydermere vil Regnskabsbrugeren, såsom investorer, myndigheder og banker kun blive inddraget som sekundær empiri. I henhold til den tidsmæssige afgrænsning vil der være fokus på den aktuelle situation i branchen, samt udviklingen over de seneste år samt de kommende, hvor der vil være fokus på CSRD, ESEF og AI, da disse for alvor er og vil blive mere implementeret i branchen. Derudover så vil det historiske perspektiv også blive anvendt, dog kun som baggrundsinformation.

2. VIDENSKABSTEORI

Gennem hele videnskabsteoriafsnittet er der gjort brug af kilder fra bogen "Videnskabsteori og Projektarbejde for økonomer" af René Nesgaard Nielsen, samt rapporten "Videnskabsteori for Økonomer".(Nielsen, R. N., 2018)(Boekel, 2025)

Videnskabsteori er studiet om, hvordan man strukturerer, opnår samt evaluerer sin viden. I denne rapport vil der anvendes en videnskabsteoretisk tilgang, der er baseret på den kritiske realisme. Den kritiske realisme er en kombination mellem de realistiske og konstruktive perspektiver. Dette betyder, at der bliver accepteret, at der findes en objektiv virkelighed, hvor det samtidig anerkendes at forståelsen og fortolkningen af virkeligheden kan være påvirket og præget af egne individuelle og sociale kontekster. I specialet vil der blive forsøgt at forstå de underliggende strukturer og aktørernes oplevelser. Her vil revision blive undersøgt om, hvordan revisors rolle bliver formet både af teknologiske og etiske faktorer. Disse faktorer eksisterer uafhængigt af individet, men vil blive oplevet og fortolket forskelligt af de enkelte revisorer, da der er forskellige subjektive perspektiver.

2.1 ONTOLOGISKE & EPISTEMOLOGISKE OVERVEJELSER

Ontologisk er den kritiske realisme baseret på stratificerede virkelighedsopfattelser, hvilket betyder, at man opfatter virkeligheden på forskellige niveauer. Her kan dette inddeles i 3 domæner: *empiriske-, faktiske- og dybe domæne*. Ved det empiriske domæne, er det forståelsen af, hvordan man umiddelbart erfarer og observerer. I specialet vil det empiriske domæne være revisors beskrivelser, holdninger, samt deres erfaringer med AI. Det faktiske domæne er de hændelser og fænomenerne, der måtte forekomme, hvor dette er implementeringen af AI-systemer i revisionsprocesserne og de ændrede arbejdsmetoder der forekommer. Det sidste domæne, dybe, er de mere underliggende mekanismer, årsager, samt strukturer, som er med til at generere de fænomener der observeres. I specialet er dette de etiske normer, teknologiske muligheder og de ressourcer organisationerne hver besidder, som er alle med til at påvirke revisorens handlinger.

Hermed vil specialet ikke kun have til formål at beskrive, hvad der bliver sagt om AI, men også afdække og forklare de mere dybdegående mekanismer, hvilket betyder der vil være fokus på det dybe domæne i denne rapport.

Epistemologisk set, så anerkendes det at ens viden om verden er baseret på både det teoretiske- og det empiriske grundlag. Her bliver der opnået viden gennem observationer og undersøgelser, hvor forståelsen ved revisorer stadig er formet af den teoretiske rolle, hvilket betyder at der anerkendes at der måtte være potentielle fejl eller bias i specialet. Dermed er det min opgave i specialet ikke blot at gengive virkeligheden neutralt, men at fortolke på den gennem kritiske analyser, samt teoretiske refleksioner.

2.2 RELIABILITET & VALIDITET

De centrale begreber inden for videnskabsteorien er reliabilitet og validitet. Disse refererer til nøjagtighed og konsistensen af forskningsresultaterne. I denne opgave er reliabilitet sikret gennem en systematisk samt ensartet dataindsamling, hvor der er anvendt de samme kriterier og metoder af alt data. Dette sikrer at resultaterne er pålidelige samt konsistente. Eksempelvis er der forsøgt at være transparent i forskningsmetoderne, så andre forskere vil have mulighed for at kunne genskabe studiet og dermed teste resultaternes reliabilitet. Validitet er sikret gennem en omhyggelig udformning af forskningsmetoderne og instrumenterne. Der er forsøgt at interviewene er repræsentative for revisionsbranchen med både individer, der har været længe i branchen, samt nyere individer i branchen. Der er også foretaget en kritisk evaluering og diskussion af de teoretiske rammer og forskningsmetoder for at mindske potentielle kilder til bias og fejl.

2.3 OPSAMLING

Gennem hele specialet er der forsøgt at anvende principperne for kritisk realisme samt været transparent om forskningsmetoderne. Dette er blevet gjort for at udarbejde en opgave, der både er valid og pålidelig, der samtidig giver en dybdegående og nuanceret forståelse af kunstig intelligens påvirkning i revisionsbranchen, samt hvilke muligheder og trusler det skaber. Der er

forsøgt at minimere bias ved at være systematisk i dataanalysen og ved at søge feedback fra eksperter, men der anerkendes, at fuldstændig objektivitet ikke er muligt.

Til trods for disse begrænsninger, menes der at specialet bidrager til en bedre forståelse af kunstig intelligens påvirkning i revisionsbranchen af både muligheder og trusler. Der ønskes at resultaterne vil være nyttige for både akademikere og praktikere, og at de ville kunne lade sig inspirere til at udarbejde yderligere forskning på området.

Alt i alt er der forsøgt at udarbejde forskning på baggrund af principperne for kritisk realisme. Der er blevet stræbt efter at være objektiv og systematisk i tilgangen til dataindsamling og analyse, samtidig at være kritisk over for egne antagelser og fortolkninger. Reliabilitet og validitet af resultaterne er forsøgt at blive sikret gennem et omhyggeligt design og implementering af forskningsmetoder. Til trods for de uundgåelige begrænsninger, menes der at forskningen bidrager til en nuanceret samt dybdegående forståelse af AI og kunstig intelligens påvirkning i revisionsbranchen.

3. TEORI

Til at kunne foretage undersøgelsen om, hvordan kunstig intelligens har en indvirkning på revisors rolle, dømmekraft og ansvar, så anses det at være en nødvendighed at udarbejde en teoretisk ramme. I denne ramme vil problemstillingen blive belyst fra flere perspektiver. Ikke nok med at teknologien påvirker revisionens tekniske aspekter og giver udfordringer, så er der også nogle etiske forpligtelser samt grundlæggende værdier, der bliver påvirket. Hermed skal den teoretiske ramme være med til at skabe det mere analytiske fundament for specialet for at kunne få en forståelse af: Hvordan ændrer kunstig intelligens revisionskvaliteten? Og hvordan bliver revisorens etiske ansvar påvirket i alt dette?

Det første der vil blive præsenteret i specialet, er de mere klassiske teorier, såsom teorierne om revisionskvalitet, etik og professionelt ansvar. Teorierne om revisionskvaliteten, vil blive anvendt til at kunne vurdere, hvordan AI påvirker revisors evne til at opdage, samt rapportere fejl. Hvor teorierne om etik og professionelt ansvar, bliver benyttet til at kunne beskrive de normative forpligtelser og dilemmaer, som måtte opstå, når der bliver foretaget beslutninger, der legitimeres af algoritmer.

Til at skabe en forståelse af forskellene mellem små og mellemstore revisionsfirmaers tilpasning til, hvordan teknologien bliver inddraget, så benyttes agentteorien og den institutionelle teori. Disse to teorier vil være med til at belyse, hvordan både det økonomiske og organisatoriske forhold er med til at påvirke adfærden. Afslutningsvist vil der blive anvendt Technology Acceptance Model, TAM, til at kunne forklare, hvorfor revisorer beslutter sig for at implementere eller undlade brugen af AI.

3.1 REVISION

Det overordnede formål for revisoren er at skabe tillid og fremstå som den uafhængige tredjepart, der hjælper med at skulle reducere fejlinformation mellem virksomhedens ledelse, også kaldet Agenten, og interessenterne, såsom investorer, myndigheder og kreditorer, også kaldet Principaler. Tilliden er en antagelse om, at revisoren med sine faglige kompetencer og professionelle skepsis, har evnerne til at identificere og rapportere væsentlige fejl og eventuelle

uregelmæssigheder i regnskabet. Et centralt begreb ved forståelsen af revisors rolle er revisionskvalitet. (Francis, 2004) Hvor der ifølge DeAngelo defineres at revisionskvaliteten at være sandsynligheden for at revisor både opdager, men også rapportere en væsentlig fejl i regnskabet. (DeAngelo, 1981) I definition ligger der to dimensioner: *"uafhængighed"* og *"opdagelsesevne"*. Uafhængigheden referer til hvor villig revisor er til at rapportere fejl, selv hvis det skulle være i konflikt med klientens interesser. Hvor opdagelsesevnen afhænger af de kompetencer, ressourcer og metodiske tilgang revisor besidder. (DeAngelo, 1981)

I senere forskning er forståelsen af revisionskvalitet blevet mere omfattende om faktorer, såsom revisionsfirmaets størrelse, branchekendskab, erfaring og brug af teknologi. (Francis, 2004) Her antages det at større revisionsfirmaer, Big4, leverer en højere revisionskvalitet, idet de har adgang til flere ressourcer, kompetencer og et mere omfattende kvalitetskontrollsystem. (DeAngelo, 1981) Hvorimod små og mellemstore revisionsfirmaer, SMV'er, er mere afhængige af de enkelte kunder og har mindre muligheder for at kunne investere i avancerede værktøjer. I takt med at teknologien udvikler sig, så er det også blevet relevant at overveje, hvordan kunstig intelligens har en påvirkning på revisionskvaliteten. Potentielt set kan kunstig intelligens styrke opdagelsesevnen, da der kan udarbejdes analyse af større datamængder, som tidligere har været umuligt for revisorer at gennemgå. (Appelbaum, Kogan & Vasarhelyi, 2017) Ved brug af maskinlæring, så kan algoritmer være med til at identificere mønstre og afvigelser i transaktioner, som kan være med til at indikere fejl eller besvigelser. Derudover kan automatisering af rutineopgaver også hjælpe med at frigive mere til revisoren, så der kan foretages et fokus på mere vurderingsbaserede områder, som kan være med til at styrke revisionskvaliteten.

Der forekommer dog også nogle nye risici ved at benytte kunstig intelligens. Hvor revisor i højere grad kan lade sig påvirke af algoritmiske analyser og basere sine konklusioner udelukkende på dette, uden at have den fulde forståelse af modellens logik, hvilket kan være med til at påvirke revisors professionelle dømmekraft. (Kokina, Davenport, 2017) Herved vil der opstå et paradoks, hvor teknologien øger præcision og effektivitet, men samtidig er med til at mindske revisors personlige forståelse af revisionsbeviserne. Hermed udfordres den klassiske

opfattelse af revisionen, som normalt antages som en mere menneskebaseret proces, hvor de centrale elementer er den faglige vurdering og skepsis.

Det betyder derfor, at revisionskvalitet skal ses i et bredere perspektiv, hvor det ikke kun omfatter de tekniske forbedringer, men også de professionelle og etiske dimensioner. Hvis den kunstige intelligens mindsker den menneskelige vurdering, kan det svække den tillid, som revisionen er bygget op om. Troværdigheden her af den eksterne rapportering vil ikke blot alene afhænge af at opdage fejl, men også af at brugeren kan stole på at revisoren har udvist nok tilstrækkelig kritik og uafhængighed i processen. (Francis, 2004)

Ydermere har den regulatoriske ramme en understøttende rolle, da internationale standarder, såsom ISA 315 understreger den vigtighed der er, ved at revisor forstår virksomhedens forretningsprocesser, samt IT-miljø i risikovurderingen. (International Federation of Accountants, 2019) Dermed betyder det også at revisor, fortsat har det fulde ansvar for at sikre, at de teknologiske værktøjer bliver anvendt på en måde, som understøtter mere end erstatter den faglige dømmekraft.

3.2 ETIK & PROFESSIONELT ANSVAR

Det arbejde revisorer udarbejder bygger i høj grad på tillid, uafhængighed og troværdighed. Historisk set har professionen været forankret i et etisk værdisæt, som er med til at sikre, at revisorer handler som offentlighedens tillidsrepræsentant. Når kunstig intelligens, samt automatiserede beslutningssystemer i stigende grad bliver integreret i revisionsprocessen, ændres præmisserne for ansvaret ligeledes. Hermed bliver forståelsen af, hvem der reelt set træffer beslutningerne udfordret, samt hvordan revisorers etiske forpligtelser kan opretholdes, mens teknologien i en stigende grad understøtter de faglige vurderinger.

3.2.1 REVISORERS ETISKE GRUNDPRINCIPPER

International Ethics Standards Board for Accountant, som er den internationale etikkode, opstiller fem grundlæggende principper for revisorer: *Integritet*, *Objektivitet*, *Professional competence & Fornøden omhu*, og *Fortrolighed & Professionel adfærd*. Disse fem principper

udgør det fundament revisorerers handlinger og beslutninger foretages ud fra. (International Federation of Accountants, 2025)

- Integritet forstås som ærlighed og retfærdighed i alle professionelle handlinger. (International Federation of Accountants, 2025)
- Objektivitet er, hvordan revisorer ikke må lade sig påvirke af interessekonflikter, pres eller bias i sin vurdering. (International Federation of Accountants, 2025)
- Professionel kompetence og fornøden omhu betyder, at revisorer opretholder den nødvendige faglige viden og udfører sit arbejde med en passende omhu. (International Federation of Accountants, 2025)
- Fortrolighed indebærer beskyttelsen af oplysninger fra klienten. (International Federation of Accountants, 2025)
- Professionel adfærd, er at revisorer er forpligtet til at overholde lovgivning og standarder, samt undgå handlinger, som kan være med til at miskreditere professionen. (International Federation of Accountants, 2025)

Ved at anvende kunstig intelligens i revisionen, bliver principper som kompetence, objektivitet og integritet berørt. For fortsat at opretholde den professionelle kompetence, så skal kunstig intelligens ikke blot anvende, men også forstås. Uden forståelsen, så kan revisorer risikere at miste kontrollen over kvaliteten og dermed svække det professionelle ansvar. (Munoko, Brown-Liburd & Vasarhelyi, 2019) Objektivitet og integritet bliver udfordret, hvis algoritmer træffer nogle valg, som revisoren ikke fuldt kan efterprøve. Dette kunne eksempelvis være i vurdering af risikoområder eller udvælgelse af transaktioner der skal testes.

3.2.2 ETISKE TEORIER & PROFESSIONSETIK

Etik kan ses fra forskellige normative perspektiver, hvor der i revisionsfaget er to tilgange der er specielt relevante: *"Pligtetik"* og *"Nytteetik"*. (Duska, Duska & Ragatz, 2011)

Pligtetikken og kaldet Deontologi, betoner at revisorer har en moralsk forpligtelse til at skulle handle korrekt uanset de konsekvenser der måtte forekomme. Revisorer har en pligt til at rapportere sandfærdighed og være objektiv. Ved brug af kunstig intelligens, så betyder det at

revisorer ikke kan fraskrive sig ansvar, ved blot at henvise til en algoritme har udarbejdet et forkert resultat, da den etiske forpligtelse stadig er hos revisoren.

Nytteetikken også kaldet Utilitarisme, er med til at vurdere handlinger ud fra, det der skaber størst mulig gavn for flest mulige parter. Ved revision kan kunstig intelligens anses som et værktøj, der er med til at øge effektiviteten og pålideligheden, hvilket tjener parterne bedst. Dog kan der ved kun at benytte nytteetikken føres til at der er mere fokus på resultater frem for principper, hvilket kan være med til at skabe en risiko for at underminere tilliden, hvis revisorer blot bliver en teknologibruger frem for den etiske aktør. Ved at kombinere disse to etiske perspektiver, skabes der et nuanceret billede af revisors ansvar i et teknologisk miljø. Her skal revisorer udnytte det potentiale teknologien giver, men samtidig også fastholde sine forpligtelser, som er at have en selvstændig vurdering, samt moralsk dømmekraft. (Duska, Duska & Ragatz, 2011)

3.2.3 PROFESSIONELT ANSVAR I EN TEKNOLOGISK KONTEKST

Ansaret hos revisoren er både juridisk, professionelt og samfundsmæssigt. Juridisk set, så er revisorer ansvarlig for, at revisionspåtegningen afgives i overensstemmelse med den gældende lovgivning, samt de gældende standarder. Rent professionelt, der betyder ansvar, at revisorer udviser den fornødne omhu og anvender sin faglig skepsis i alle dele af revisionen. Hvis der ses samfundsmæssigt på ansvaret, så er det den rolle revisorer agerer, for at sikre tillid til kapitalmarkedet. (Francis, 2004)

Kunstig intelligens ændrer ikke på selveste ansvarsfordelingen, men den er med til at kompleksificere den. Når beslutninger bliver understøttet af automatiserede analyser, så kan det resultere i uklarhed, i det omfang at revisoren selvstændigt har lavet vurderingen, hvilket kan føre til en ansvarsudvanding. (Munoko, Brown-Liburd & Vasarhelyi, 2019) Her bliver fejltagelser eller mangler i algoritmen vanskeliggjort at skulle tilskrive til en bestemt aktør. Samtidig så kan afhængigheden af de teknologiske leverandører være med til at skabe en ny form for interessekonflikt, hvis revisor uden fuld indsigt, anvender værktøjer, som er blevet udviklet af en tredjepart.

Det understreges derfor i ISA 315, at revisor skal have en forståelse af virksomhedens teknologi, som findes relevant for revisionen. (International Federation of Accountants, 2019) Det samme gør sig gældende, når revisor selv anvender kunstig intelligens, hvor ansvaret ikke kan tildeles teknologien. Her skal revisor fortsat kunne dokumentere sine vurderinger, evaluere de begrænsninger værktøjet måtte have, samt sikre at kunstig intelligens anvendes i overensstemmelse med professionel skepsis og etisk adfærd. (International Federation of Accountants, 2025)

3.2.4 ETIK, TILLID & SAMFUNDETS FORVENTNINGER

Værdien i samfundet af revisionen afhænger i sidste ende af den tillid, brugeren har til revisorens arbejde. Her kan kunstig intelligens opfattes lidt som en "Black Box", hvor revisor ikke længere har mulighed for at kunne forklare eller forsvare de resultater kunstig intelligens giver og dermed kan tilliden blive undermineret. Det er derfor samfundets forventning, at revisoren handler som en professionel dømmekraftsudøver og ikke blot som en teknologisk operatør.

Dermed er tillid tæt forbundet med ansvarlighed og gennemsigtighed, da revisor skal kunne forklare, hvordan kunstig intelligens anvendes, hvilke beslutninger der bliver foretaget automatiseret, samt hvordan der stadig udøves en menneskelig kontrol. Her er en etisk forsvarlig integrering af kunstig intelligens, at teknologien bliver anvendt som et støtteværktøj og ikke som en erstatning for den menneskelige dømmekraft.

Francis (2004) fremhæver, at revision ikke blot er en teknisk disciplin, men også en social institution, der skal opretholde legitimitet i samfundet. (Francis, 2004) Her afhænger legitimiteten af, at revisor, til trods for en tid, hvor algoritmer i stigende grad former revisionen, fortsat fremstår som den ansvarlige, etiske og uafhængige aktør.

3.3 INSTITUTIONEL TEORI & ORGANISATORISKE FORSKELLE

Revisionsbranchen er en del et højt reguleret og professionelt felt, hvor aktørerne skal operere under både markedsmæssige, samfundsmæssige og lovgivningsmæssige krav. Her er institutionel teori et kompatibelt perspektiv for at forstå, hvordan revisionsfirmaer, både store og små, tilpasser sig ændringer i omgivelserne, såsom teknologien og reguleringer. Institutionel

teori er udarbejdet af DiMaggio og Powell (1983), hvor der tages udgangspunkt i, at organisationer ikke kun handler rationelt ud fra effektivitet, men i højere grad søger legitimitet i omgivelserne. (DiMaggio, Powell, 1983) Her tilpasser organisationer sig de formelle regler, normer og kulturelle forventninger for at fremstå som både troværdige og kompetente. Fænomenet betegner den institutionelle isomorfi, som er tendensen til, at organisationer i det samme felt kommer til at ligne mere og mere hinanden over tid.

3.3.1 TRE FORMER FOR ISOMORFI

DiMaggio og Powell (1983) identificerer her tre hovedformer for isomorf påvirkning: *Normativ*, *Tvangsmæssig* og *Mimetisk* isomorfi. (DiMaggio, Powell, 1983)

Den normative isomorfi kommer fra den professionelle og fælles uddannelsesbaggrund. Her er revisor underlagt ensartede uddannelseskrav, standarder, samt etiske normer, som tilsammen skaber en fælles forståelsesramme for, hvordan arbejdet skal og bør udføres i revisionen. Professionens normer kan være kravet om objektivitet, uafhængighed og kvalitetskontrol, som betyder at både små og store revisionsfirmaer stræber efter at holde sig til de samme standarder også selvom teknologien ændrer sig over tid. (DiMaggio, Powell, 1983)

Tvangsmæssig isomorfi sker, når organisationer tilpasser sig de eksterne krav fra myndigheder, lovgivning eller andre aktører der anses for magtfulde. I branchen bliver dette specielt udtrykt gennem EU-s revisionspakke, CSRD og ESEF, samt ISA-standarderne. Ved disse reguleringer pålægger revisionsfirmaerne sig nogle bestemte krav til dokumentation, sikring af kvalitet og den teknologiske forståelse. (DiMaggio, Powell, 1983)

Sidst beskriver mimetisk isomorfi, hvordan organisationer efterligner andre aktører i branchen, som er i usikre situationer. Ved den teknologiske udvikling, som kunstig intelligens, skabes der en usikkerhed omkring de fremtidige krav og muligheder, hvor mindre revisionsfirmaer kan vælge at efterligne Big4's praksisser, for dermed at opnå legitimitet. Her kunne det være en form for implementering af dataanalyseværktøjer eller en oprettelse af specialiserede afdelinger til at håndtere kunstig intelligens. (DiMaggio, Powell, 1983)

3.3.2 TEKNOLOGI SOM INSTITUTIONEL DRIVER

Brugen af kunstig intelligens kan i sig selv blive betragtet som en institutionel forventning, da teknologiens omtales som en nødvendighed i fremtidens revision, både af regulatorer, brancheorganisationer og uddannelsesinstitutioner, hvor der her skabes et pres for adoption. Presset her kan få revisionsfirmaer til at implementere kunstig intelligens for at fremstå mere moderne og legitime, end fordi teknologien objektivt set er med til at øge revisionskvaliteten.

Appelbaum, Kogan og Vasarhelvi fra 2017 fremhæver, at den teknologiske innovation ofte bliver spredt i revisionsbranchen gennem efterligning og konkurrence, end blot udelukkende gennem dokumenteret effektivitet. (Appelbaum, Kogan & Vasarhelyi, 2017) Her er der en form for symbolsk isomorfi, hvor kunstig intelligens bliver implementeret for synets skyld, og ikke nødvendigvis bliver anvendt systematisk i praksis. For SMV'er kan dette være med til at resultere i fragmenterede løsninger uden at have en strategisk integration, hvor Big4 kan udnytte de stordriftsfordele der opstår og opbygge de interne kompetencecentre.

3.3.3 SAMMENFATNING

Institutionel teori er med til at bidrage til forståelsen af, hvorfor revisionsfirmaer ikke blot handler ud fra det økonomiske aspekt, men også prøver at søge legitimitet gennem tilpasning til normerne, standarderne og forventningerne. Big4 har ressourcerne til at være frontløbere, mens de samtidig opnår institutionel anerkendelse som de innovative aktører. Hvor SMV'er stiller sig selv i et dilemma mellem et ønske om at følge med udviklingen, samtidig med at prioritere driftsstabilitet. Kunstig intelligens er ikke blot et værktøj, men institutionel driver, som former revisors praksis, identitet og rolle. Hvor nogle vil se kunstig intelligens som et værktøj til at styrke revisionskvaliteten, så vil andre se det som en nødvendighed for at bevare legitimitet i en branche i forandring.

3.4 AGENT TEORI

Eksistensen for revision udspringer af et grundlæggende tillidsproblem mellem virksomhedens ledelse og ejere. Ejeren også kaldet principalen, har overdraget den daglige styring til ledelsen også kaldet agenten, som besidder mere information om virksomhedens økonomiske forhold

end principalen. Informationsasymmetrien skaber her en risiko, da ledelsen kan handle i egne interesser frem for ejerens. Ledelsen kan eksempelvis manipulere regnskabet for at kunne opnå bonusser eller eventuelt dække over økonomiske vanskeligheder.

Agentteorien, der er udviklet af Jens og Meckling (1976), forsøger at forklare og reducere de interessekonflikter der måtte opstå. Ifølge teorien så opstår der et behov for kontrolmekanismer, som kan være med til at mindske risikoen for opportunistisk adfærd og samtidig øge tilliden mellem parterne. Revisionen her fungerer som en kontrolmekanisme, hvor revisor skal som den uafhængige tredjepart vurdere ledelsens regnskab og se om det giver et retvisende billede og dermed være med til at reducere informationsasymmetrien. (Jensen, Meckling, 1976)

3.4.1 REVISOR SOM TILLIDSFORMIDLER

I agentteoretisk forstand, så kan revisorens rolle beskrives som en tillidsformidler, da man efterprøver ledelsens oplysninger og dermed skaber en sikkerhed for, at de finansielle rapporter kan anvendes af både investorer, andre interessenter og ejere. Her bygger tilliden dog på to relevante forudsætninger:

1. Revisor har kompetencer, samt fuld indsigt og adgang til information, for at kunne opdage fejl.
2. Revisor forholder sig uafhængig, samt er villig til at rapportere eventuelle fejl og uregelmæssigheder. (DeAngelo, 1981)

Disse to forudsætninger henvises der også til i revisionskvalitetens klassiske dimensioner jf. Afsnit 3.1, dog bliver det i agentteorien sat i relation til kontraktforholdet mellem principalen og agenten. Her fremstår revisor ikke blot som en teknisk kontrolinstans, men mere en institution, som er med til at muliggøre tillid i de økonomiske relationer. (Francis, 2004)

3.4.2 AI'S BETYDNING FOR AGENTRELATIONEN

Ved implementeringen af kunstig intelligens i revisionsarbejdet kan det potentielt ændre den dynamik man kender fra før. Kunstig intelligens kan på den ene side være med til at styrke

revisors rolle, ved at evnen til at opdage fejl, uregelmæssigheder og mønstre i større datasæt bliver forbedret. (Appelbaum, Kogan & Vasarhelyi, 2017) Teknologien kan her bidrage til at informationsasymmetrien bliver reduceret yderligere og at der skabes en mere pålidelig ekstern rapportering. På den anden side kan implementeringen af kunstig intelligens skabe nye former for asymmetri, idet det ikke længere kun er mellem ledelse og ejere, men også mellem revisor og teknologien. Hvis den pågældende revisor ikke har den fulde indsigt i hvordan algoritmerne fungerer, kan ansvaret for vurderingen blive svagere. Dette skaber dermed et nyt lag af kompleksitet i agentforholdet, da revisor selv risikere at være uafhængig af en "Black Box". (Kokina, Davenport, 2017)

Det centrale spørgsmål ligger derfor i, om kunstig intelligens gør at revisor bliver mere uafhængig eller afhængig. På den ene side kan teknologien være med til at frigøre revisor for manuelle rutineopgaver og dermed give dem tid til at forholde sig mere kritisk til analyserne. Hvor det på den anden side kan være med til at risikere, at revisor har blind tillid til algoritmerne og dermed underminere sin personlige dømmekraft og ansvar. Dette er noget der kan være med til at svække tilliden mellem principalen og agenten, da revisoren bliver opfattet som en mekanisk proces uden menneskelige refleksioner.

3.4.3 UAFHÆNGIGHED & INCITAMENTER

I Agentteorien fremhæves også betydningen af incitamenter og uafhængighed. Her står revisor i et dobbeltforhold, da revisor både bliver betalt af klienten, agenten, men samtidig er ansvarlig over for ejeren, principalen, samt samfundet. Denne dobbeltrolle som opstår, gør at revisors etiske dømmekraft har en central rolle. Ved implementering af kunstig intelligens kan der opstå nye incitamenter, såsom pres fra klienter om at benytte specifikke systemer, eller uafhængighed fra teknologiudbyderen. Dermed vil der skabes nye interessekonflikter, hvis revisions værdi delvist afhænger af eksterne teknologier. (Munoko, Brown-Liburd & Vasarhelyi, 2019)

For at kunne bevare tilliden, så er revisor nødsaget til ikke udelukkende at være uafhængig af klienten, men også teknologien. Dermed skal revisoren kunne forklare, samt stå inde for de beslutninger, der bliver understøttet af den kunstige intelligens. Det etiske kodeks i

professionen understreger her, at revisor skal udvise professionel skepsis og fornøden omhu, når der anvendes automatiserede værktøjer. (International Federation of Accountants, 2025)

3.4.4 TILLID & LEGITIMITET I EN TEKNOLOGISK KONTEKST

Det centrale for revisor er at opnå tillid, da der uden tillid i agentteorien, så vil investorer kræve højere afkast eller helt undlade at investere. Implementeringen af kunstig intelligens ændrer her, hvordan tillid bliver opbygget, samt kommunikeret. Førhen var tillid knyttet til revisors personlige vurdering og omdømme, hvor det nu i stigende grad bliver forbundet med teknologiens pålidelighed, gennemsigtighed og kontrolmekanismer.

Francis påpeger, at revision ikke blot er en økonomisk funktion, men også en social institution, som skal skabe legitimitet omkring virksomhedens rapportering. (Francis, 2004) Her kan legitimiteten af regnskabet blive styrket, hvis brugeren oplever at kunstig intelligens gør revisionen mere objektiv og præcis. Hvor legitimiteten derimod kan blive svækket, hvis teknologien bliver anset som uigennemskuelig og ukritisk anvendt. Dette gør derfor revisorens rolle som tillidsformidler mere kompleks, idet revisor ikke blot skal sikre kvaliteten af regnskabet, men samtidig også være med til at skabe en forståelse og tillid til de anvendte teknologier. Denne form for kompleksitet kræver en ny form for teknologisk etik og ansvarlighed, som indebærer at revisor aktivt skal balancere mellem kontrol, effektivitet og gennemsigtighed.

3.5 TECHNOLOGY ACCEPTANCE MODEL

Til at skabe en forståelse af, hvordan og hvorfor revisorer vælger at anvende kunstig intelligens i deres revisionsarbejde, er det en nødvendighed at inddrage et perspektiv, som har fokus på teknologiadoption. Det mest anerkendte rammeværk herfor er Teknologi Acceptance Model, TAM, der er udviklet i 1989 af Davis. (Davis, 1989) Modellen bygger på den antagelse, at en persons villighed til at anvende nye teknologier afhænger af to centrale faktorer: Oplevet nytteværdi og oplevet brugervenlighed. TAM kan i revision bidrage til at forklare, hvorfor der er nogle revisorer og revisionsfirmaer, som hurtigt integrerer kunstig intelligens i deres arbejdsprocesser, hvor andre derimod forholder sig mere tilbageholdende.

3.5.1 TAM – GRUNDLÆGGENDE BEGREBER

En oplevet nytteværdi er defineret som den grad en person tror, at anvendelsen af en bestemt teknologi vil være med til at forbedre arbejdspræstationen. Kunstig intelligens kan i revisionsbranchen være med til at øge følgende faktorer:

- Manuelle og rutineprægede opgaver bliver automatiseret.
 - Effektiviteten og nøjagtigheden i risikovurderingen og stikprøveudvælgelsen bliver forbedret.
 - Der opstår en øget kvalitet af revisionsbeviserne gennem en mere datadrevet indsigt.
- (Appelbaum, Kogan & Vasarhelyi, 2017)

Ved oplevet brugervenlighed refereres der til, hvordan revisor opfatter teknologien som værende let anvendeligt. Desto lettere det er at anvende, samt implementere kunstig intelligens værktøjer, jo større er sandsynligheden for at revisor vælger at benytte det i praksis. (Venkatesh et al., 2003) Disse to ovennævnte faktorer bliver påvirket af både individuelle, organisatoriske og kontekstuelle forhold. Her kan både revisorens teknologiske kompetencer, eksterne regulering og firmaets ressourcer være med til forme opfattelsen af nyttigheden, samt tilgængeligheden af den kunstige intelligens.

3.5.2 UDVIDEDE MODELLER - UTAUT & SOCIALE FAKTORER

TAM har udvidet sig til mere komplekse modeller, såsom Unified Theory og Acceptance and Use of Technology, UTAUT, som tilføjer flere dimensioner, der særligt er relevante for revisionsbranchen. (Venkatesh et al., 2003) Dimensionerne er følgende:

- Social indflydelse, hvor revisorens adfærd kan være påvirket af kollegaer, ledelse og branchenormer. Når kunstig intelligens bliver fremhævet som det fremtidige værktøj, så øges presset også for adoption.
- Faciliterende betingelser, som er at tilgængeligheden af den tekniske support, træning og ressourcer er med til at øge villigheden til at anvende kunstig intelligens.
- Oplevet risiko, refererer til revisors frygt for fejl, tab af kontrol eller ansvar, der kan være med til at hæmme adoptionen, selv hvis den kunstige intelligens bliver anset for nyttig.

De ovennævnte faktorer kan være med til at forklare, hvorfor der opstår en variation i accepten og implementeringen af kunstig intelligens hos revisorer med forskellige roller, erfaringer og organisatoriske kontekster. Yngre revisorer med høj teknologiforståelse kan være mere åbne for kunstig intelligens, mens de mere erfarne revisorer kan have en mere skeptisk tilgang over tabet af den personlige dømmekraft.

3.5.4 AI, ETIK & PROFESSIONEL SKEPSIS

TAM-modellens primære fokus er på adfærdsintentioner, dog må adoptionen i revisionsbranchen også blive vurderet ud fra det etiske og professionelle hensyn. Som førhen nævnt i afsnit 3.2, så skal revisor udvise professionel skepsis, i den forstand at der skal foretages en kritisk vurdering af beviser og konklusioner. Hvis den kunstige intelligens bliver opfattet som uigennemskuelig, kan det være i strid med forpligtelsen om at forholde sig ukritisk til algoritmens output. (Munoko, Brown-Liburd & Vasarhelyi, 2019)

Det er derfor afgørende at have en velbalanceret adoption, hvor revisor anerkender den kunstige intelligens' nytteværdi, men samtidig fastholder rollen som den kritiske og etisk ansvarlige beslutningstager. Professionens etiske kodeks er med til at understøtte dette ved at kræve, at teknologiens anvendelse ikke svækker ansvarligheden eller uafhængigheden. (International Federation of Accountants, 2025)

4. METODE

I metode afsnittet vil der blive redegjort for det videnskabelige, samt metodiske grundlag for specialet. Her er formålet at skabe en gennemsigtighed ved, hvordan undersøgelsen er blevet planlagt samt gennemført. Der vil derudover også blive redegjort for de valg der er blevet foretaget af metode og dataindsamling for at understøtte besvarelsen af problemformuleringen. Alt i alt vil metoden udgøre den forbindelse der er mellem teori og empiri, som er med til at danne grundlag for analysens validitet og reliabilitet.

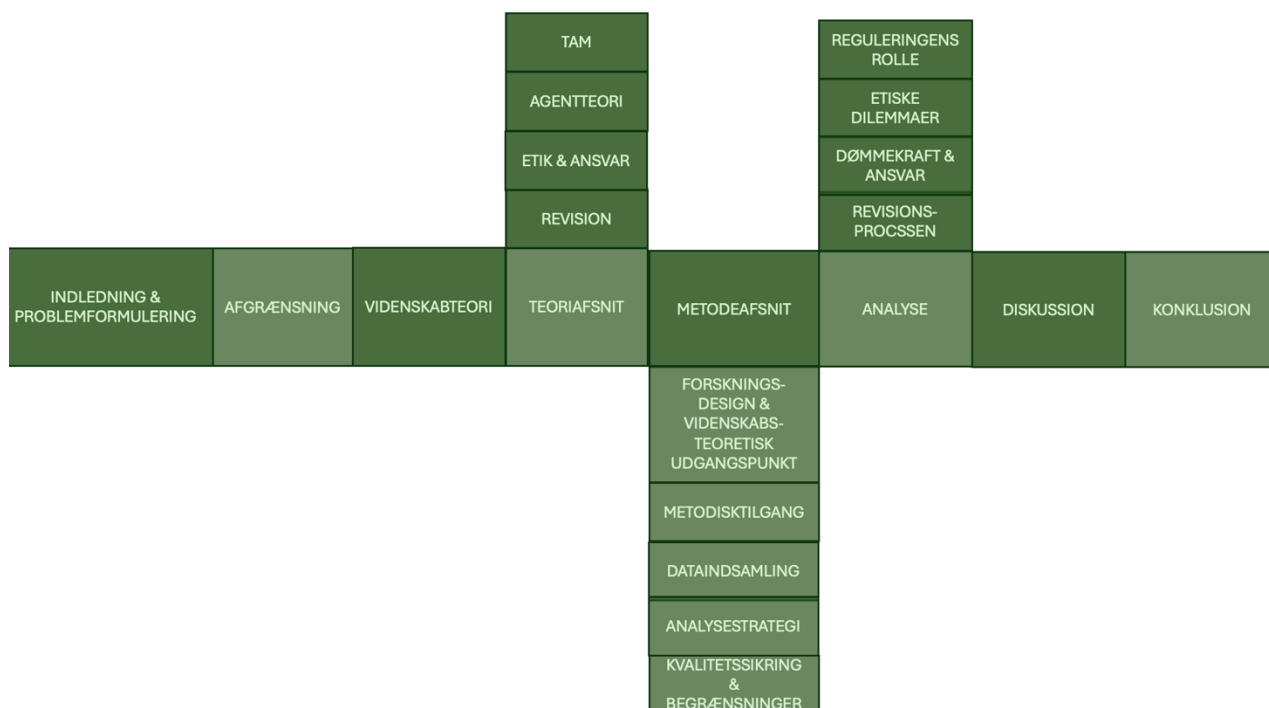
4.1 FORSKNINGSDESIGN & VIDENSKABSTEORETISK UDGANGSPUNKT

Specialet vil tage udgangspunkt i et eksplorativt og kvalitativt forskningsdesign, hvor formålet er at skabe en dybere forståelse af, hvordan kunstig intelligens er med til at påvirke revisors rolle, dømmekraft, samt deres ansvar i praksis. (Saunders, Lewi & Thornhill, 2019) Kunstig intelligens' anvendelse i revisionen er et relativt nyt fænomen, hvor forståelsen heraf stadig er under udvikling. Ved at benytte et kvalitativt design, giver det mulighed for at indsamle revisorers egne erfaringer, fortolkninger og refleksioner om kunstig intelligens.

Undersøgelsen er videnskabsteoretisk fastsat i en fortolkningsbaseret tilgang, hvor dette tager udgangspunkt i, at virkeligheden bliver skabt gennem menneskers subjektive erfaringer, samt deres sociale interaktioner. (Bryman, 2016) Her kan revisors opfattelse af kunstig intelligens og teknologien ikke blot forstås som objektive fakta, men skal analyseres i på baggrund af de meninger og værdier, som de enkelte aktører tillægger deres praksis. Ved fortolkningsperspektivet understøttes fokuset i specialet, som etik, dømmekraft og ansvar, idet disse begreber i høj grad er bundet af den menneskelige forståelse og professionelle normer. Derudover giver perspektivet også mulighed for at undersøge, hvordan den organisatoriske kontekst påvirker holdningerne til kunstig intelligens.

Den teoretiske ramme, som er præsenteret i kapitel 3, danner her det analytiske udgangspunkt, hvor der anvendes teorier om revisionskvalitet og agentforhold til at kunne forklare revisors rolle som tillidsformidler. Derudover er etik og institutionel teori med til at belyse de normative og

organisatoriske aspekter, hvor Technology Acceptance Model, TAM, yderligere forklarer, hvordan revisorer og revisionsfirmaer opfatter, samt accepterer kunstig intelligens i praksis.

Figur 1: Projektdesign

Ovenstående figur 1 illustrerer forskningsdesign og den overordnede struktur for undersøgelsen, hvor der indledningsvist vil blive introduceret problemstillingen, samt de tilhørende overvejelser derom, såsom afgrænsning. Begrundelserne heraf leder til den videnskabsteoretiske tilgang, hvor der er fastsat den videnskabsteoretiske ramme for undersøgelsen. Dernæst bliver det teoretiske fundament præsenteret, hvor der vil blive præsenteret revisionen, de etiske betingelser og ansvar, agentteorien og Technology Acceptance Model, TAM. Herefter bliver den metodiske ramme fastsat, hvor forskningsdesign og den videnskabsteoretiske ramme fastsættes, dernæst den metodiske tilgang, dataindsamlingen, analysestrategierne og kvalitetssikring, samt begrænsningerne. Disse afsnit udgør den samlede metodiske og teoretiske grundlag for analysen, hvor det leder til analysen. Afslutningsvist vil der blive diskuteret på fundene, samt reflekteret over eventuelle konsekvenser ved brugen af kunstig intelligens i revisionen. Afslutningsvist vil alt dette blive opsummeret i en konklusion, hvor den endelige besvarelse af problemformuleringen vil forekomme.

4.2 METODISK TILGANG

Specialet er metodisk bygget op omkring den abduktive tilgang, hvor der er en kombination mellem de deduktive og induktive elementer. Den deduktive del består af den eksisterende teori, hvor den induktive del er, at de empiriske observationer bliver anvendt til at udfordre, men også nuancere, samt videreudvikle på den teoretiske forståelse. (Saunders, Lewi & Thornhill, 2019)

Anvendelsen af den abduktive tilgang er særlig relevant i forskning, hvor teorien ikke eksplicit kan forklare et nyt fænomen, hvilket i dette tilfælde er fænomenet om kunstig intelligens. Metoden her muliggør at der løbende bliver vekslet mellem teori og empiri i en trinvis proces, som gradvist bliver opbygget. (Saunders, Lewi & Thornhill, 2019)

Formålet her er ikke at kunne bevise årsagsbestemte sammenhænge, men derimod at fortolke og forklare de mønstre, logikker og oplevelser, som er kendetegnet af revisors anvendelsen af kunstig intelligens, samt de etiske og professionelle udfordringer der måtte forekomme.

4.3 DATAINDSAMLING

4.3.1 PRIMÆR EMPIRI

I specialet vil den primære empiri blive indsamlet gennem kvalitative semistrukturerede interviews, hvor der både er blevet interviewet erfarne, samt nyere revisorer i revisionsbranchen. Interviewene har her til formål at afdække, hvordan revisorer oplever anvendelsen af kunstig intelligens til deres arbejde, samt hvordan det er med til at påvirke deres professionelle dømmekraft og hvordan de håndterer ansvar og kritik ved anvendelsen af den nye teknologi. Udvalgelsen af respondenter er foretaget strategisk med et henblik på at opnå både praktisk, teoretisk og organisatorisk indsigt, hvor respondenterne er følgende:

- Tre erfarne revisorer fra Big4-revisionshuse, for at belyse anvendelsen af AI fra et strategisk og organisatorisk perspektiv.
- Én revisor med relativt begrænset erfaring, for at belyse kunstig intelligens betydning for revisionsarbejdet på et operationelt niveau, samt tidligt i revisorens karriere.

- Én forsker med speciale i kunstig intelligens, for at bidrage med et teknologifagligt og uafhængigt perspektiv på funktionen og begrænsningerne af kunstig intelligens.

Sammensætningen her gør det muligt at udarbejde et nuanceret billede af, hvordan kunstig intelligens påvirker revisionsarbejdet på tværs af faglige perspektiver og erfaringsniveauer.

De tre erfarne revisorer fra Big4 er med til at repræsentere et strategisk og organisatorisk perspektiv på anvendelsen af kunstig intelligens i revisionen. Som de erfarne fagfolk med indblik i større revisionsopgaver, samt organisatoriske beslutningsprocesser, så bidrager de med viden om, hvordan kunstig intelligens bliver implementeret på tværs af revisionen, samt hvilke overvejelser der kan ligge bag de teknologiske investeringer og hvordan ansvar, kvalitet og etik bliver håndteret. Perspektiverne er med til at skabe en forståelse af, hvordan kunstig intelligens påvirker revisors rolle og professionelle ansvar.

Den mindre erfarne revisor giver en indsigt i, hvordan kunstig intelligens bliver oplevet og anvendt på et mere operationelt niveau. Her ses der på hvordan teknologien påvirker både læring, arbejdsrutiner og faglig udvikling tidligt i karrieren. Perspektivet her anses for særligt relevant for forståelsen af, hvordan kunstig intelligens er med til at påvirke revisors dømmekraft og uafhængighed i det daglige arbejde.

Forskeren bidrager med et eksternt og teoretisk perspektiv på kunstig intelligens som teknologi. Her skabes der indsigt i, de etiske og samfundsmæssige implikationer i beslutningsprocessen. Interviewet her bliver primært anvendt til at kvalificere og perspektivere revisors udsagn, samt er med til at understøtte analysen af ansvar og teknologisk uafhængighed.

Da interviewene er udarbejdet som semistrukturerede interviews, har det åbnet op for muligheden for både systematisk sammenlignelighed og fleksibilitet til at kunne følge op på eventuelle relevante emner undervejs. (Saunders, Lewi & Thornhill, 2019) Der er blevet udarbejdet en interviewguide, som bygger på temaer såsom: *"Kunstig intelligens' rolle i revisionsprocessen"*, *"Revisors dømmekraft og ansvar"*, *"Etiske overvejelser"*, samt *"Regulering*

og fremtidsperspektiver”. For at skabe præcision og gennemsigtighed er alle interviews blevet optaget og efterfølgende transskriberet.

Overordnet åbner denne empiriske tilgang op for en mere dybdegående og flerdimensionel forståelse af, hvordan kunstig intelligens bliver oplevet, anvendt og fortolket i praksis, samtidig med at teknologien bliver sat i en bredere teoretisk og etisk kontekst.

4.3.2 SEKUNDÆR EMPIRI

Til at understøtte, samt supplere den primære empiri er der også inddraget sekundære datakilder, der er med til at give en kontekst og baggrundsforståelse. Disse er følgende:

- Faglige rapporter fra FSR – danske revisorer, International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB), International Federation of Accountants (IFAC) om teknologiens betydning for revisionen.
- EU-lovgivning og reguleringer, herunder anvendes revisionspakken, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) og den kommende AI Act.
- Internationale standarder (ISA'er), herunder særligt ISA 315, som omhandler risikovurdering i IT-miljøer.
- Akademiske artikler og litteratur, der danner et grundlag for den teoretiske ramme.
- Offentlige tilgængelige cases og brancheanalyser fra revisionsfirmaer.

Den sekundære empiri bliver primært anvendt som teoretisk og kontekstuel støtte, men samtidig også som et sammenligningsgrundlag i analysen

4.4 ANALYSESTRATEGI

Analysen af de indsamlede data bliver gennemført ved brug af tematisk analyse. (Braun, Clarke, 2006) Tilgangen her er velegnet til at kunne identificere, organisere, samt fortolke mønstre i den kvalitative data.

Udførelsen af den tematiske analyse bliver udarbejdet i tre faser:

1. Kodning, hvor de transskriberede interviews bliver gennemlæst systematisk og hovedpointerne bliver markeret som koder. Her bliver markeringerne relateret til nøglebegreber fra teorien, såsom etik, dømmekraft, teknologisk adoption, revisionskvalitet og uafhængighed.
2. Mønstersøgning, hvor det markerede data grupperes i nogle overordnede temaer, der er med til at afspejle de mest væsentlige fund på tværs af de enkelte respondenter.
3. Fortolkning, hvor temaerne sammenlignes med den teoretiske ramme fra kapitel 3, for at forklare, samt perspektivere fundene.

Tilgangen her er med til at sikre en systematisk og transparent analyseproces, hvorved empiri og teori bliver implementeret i en samlet fortolkning.

4.5 KVALITETSKRITERIER & BEGRÆNSNINGER

Oftest vurderes kvalitativ forskning ud fra følgende kriterier: troværdighed, afhængighed, overførbarhed og bekræftbarhed. (Lincoln, Guba, 1985) Troværdigheden bliver sikret gennem nøje dokumentation af metodevalg, anvendelse af citater, samt en triangulering mellem de primære og sekundære empiri. Afhængigheden bliver opnået ved at beskrive, samt begrunde alle de metodiske beslutninger, så processen har mulighed for at blive efterprøvet. Overførbarheden indebærer, i hvilken grad resultaterne kan blive anvendt i andre sammenhænge. Bekræftbarheden sikres gennem refleksion og bevidsthed om forskerens rolle, således at personlig bias bliver minimeret.

Der er visse begrænsninger forbundet med forskningen, idet kunstig intelligens i revisionen er et nyt og hurtigt udviklende område, som betyder, at empirien kan være forældet, da teknologien og reguleringen udvikles løbende. Ydermere kan interviewrespondenternes udsagn være påvirket af en vis form for organisatorisk loyalitet, erfaringer eller egne interesser. Endeligt begrænser den kvalitative metode, at resultaterne ikke kan generaliseres statistisk, men til gengæld åbner op for muligheden for at opnå en dybere forståelse af fænomenet.

5. ANALYSE

Gennem hele analyseafsnittet er der gjort brug af indirekte viden fra det udarbejdede sekundære data, som er interviewene, som kan findes i Bilag 2,3,4,5,6.

5.1 KUNSTIG INTELLIGENS I REVISIONSPROCESSEN

5.1.1 KUNSTIG INTELLIGENS SOM REVISIONSFAGLIGT VÆRKTØJ

Anvendelsen af kunstig intelligens (AI) i revisionsarbejdet er ikke kun en teknologisk innovation, men også en strukturel ændring i den måde, hvorpå revisionsarbejdet bliver planlagt, udført og evalueret. I revisionsarbejdet bliver kunstig intelligens introduceret som et værktøj, der gør det muligt at analysere større datamængder, identificere mønstre, samt understøtte risikovurderingerne. Samtidig med kunstig intelligens kan være et hjælpeværktøj, så udfordre det også de traditionelle revisionsmetoder, som tidligere har været baseret på stikprøver, erfaringsbaseret vurdering og manuel dokumentation.

I specialet bliver kunstig intelligens ikke blot anset for værende en autonom beslutningstager, men mere som et beslutningsunderstøttende værktøj, som er i samspil med revisors egen professionelle dømmekraft. Dette perspektiv bliver understøttet af interviewmaterialet, hvor samtlige revisorer udelukker at kunstig intelligens kan eller bør erstatte revisors ansvar for rapporteringen og konklusionen. Kunstig intelligens bliver til gengæld anvendt som et redskab til at forbedre kvaliteten af revisionsarbejdet, hvor det styrker datagrundlaget og øger revisionsdækningen.

Forståelsen her kan integreres i DeAngelos (1981) revisionskvalitetsbegreb, hvor revisionskvalitet er defineret som sandsynligheden for, at revisorer formår at både opdage, samt rapportere væsentlige fejl. (DeAngelo, 1981) Kunstig intelligens har potentialet til at kunne påvirke det første aspekt positivt, ved at kunne udarbejde populationsanalyser, samt systematisk identifikation af mere risikofyldte transaktioner. Ved det andet aspekt kan der udarbejdes en mere korrekt rapportering, som bliver mere entydigt knyttet til revisors faglige vurdering, samt etiske ansvar, hvorved der her opstår en klar grænse for teknologiens rolle.

Interviewene der er blevet foretaget med de tre revisorer, samt den mindre erfarne revisor indikerer, at kunstig intelligens i praksis primært bliver anvendt i de mere tidlige og analytiske stadier af revisionsprocessen, herunder planlægning, risikovurderingen og kontroltesten. Kunstig intelligens fungerer her som et redskab, der strukturer revisors forståelse af virksomheden, samt dens transaktionsstrømme. Som Jan K. Mortensen udtaler sig, så anvendes AI som et ”ekstra datapunkt, som peger på områder, hvor revisor bør rette sin opmærksomhed”. (Mortensen, 2025, ll. 20–25) Anvendelsen her indikerer at kunstig intelligens ikke ændrer revisionsprocessens generelle logik, men mere er med til at intensivere dens analytiske ramme.

Set fra et kritisk realistisk perspektiv, så kan kunstig intelligens anses for værende en mere latent mekanisme, som på det faktiske niveau har et potentiale til at ændre revisionspraksissen. Hvorvidt kunstig intelligens’ potentiale bliver realiseret i den forbedrede revisionskvalitet, afhænger af mere moderne faktorer, såsom revisors erfaring, forståelsen af teknologien, de organisatoriske ledelsesstrukturer, samt de regulatoriske rammer. Kunstig intelligens skaber derfor ikke nødvendigvis bedre revision, men etablerer nye betingelser, som professionen bør forholde sig aktivt til. (Bhaskar, 2008)

Derudover referer interviewmaterialet til, at kunstig intelligens bidrager til en gradvis forskydning for revisors rolle, hvor revisors traditionelle arbejde har været præget af manuel udførsel og dokumentgennemgang, som bevæger de sig i en stigende grad mod at være validerende, forklarende og fortolkende. Her skal revisor ikke blot anvende kunstig intelligens værktøjer, men også have en forståelse for dens begrænsninger, samt at kunne redegøre for, hvordan de teknologiudarbejdede analyser indgår i den samlede vurdering.

Afsnittet her danner rammen for analysen, hvor der fastslås af kunstig intelligens i revisionsprocessen, ikke blot bør analyseres som en teknologi, men også som en integreret del af den faglige praksis, hvor fundamentet er faglighed, etik og regulering. I underafsnittene vil der analyseres, hvordan kunstig intelligens bliver anvendt i de enkelte faser i revisionsprocessen, samt hvilke konsekvenser det har for kvaliteten, dømmekraften og ansvaret.

5.1.2 KUNSTIG INTELLIGENS I PLANLÆGNINGSFASEN

Fundamentet for revisionsprocessen er planlægningsfasen, da det er her, hvor revisors overordnede strategi, fokusområder og ressourceallokering bliver fastlagt. Ifølge ISA 300 og ISA 315, skal revisor opnå en tilstrækkelig forståelse af virksomheden, dens interne kontroller, forretningsmodel, samt risici for væsentlig fejlinformation. (International Federation of Accountants, 2019) Traditionelt har forståelsen her været baseret på manuel analyse, erfaring og tidligere revisionsresultater, men med anvendelsen af kunstig intelligens sker der her en forskydning i, hvordan denne forståelse bliver opbygget og anvendt.

Interviewmaterialet viser, at kunstig intelligens i planlægningsfasen primært anvendes til at strukturere og analysere større mængder historisk og aktuelt data, hvorved revisor opnår et mere systematisk overblik allerede tidligt i processen. Jan K. Mortensen beskriver således om anvendelsen af AI-værktøjer til gennemgang af IFRS-regnskaber:

”Et værktøj, der kan læse IFRS-regnskaber og automatisk udfylde tjeklister ud fra regnskabet – nyttigt fordi IFRS-kravene er mange.” (Mortensen, 2025, ll. 14–16)

Anvendelsen her understøtter revisors planlægningsarbejde, hvor risikoen reduceres for at væsentlige forhold i regnskabet bliver overset. Ifølge DeAngelo afhænger revisionskvaliteten blandt andet af sandsynligheden for, at der opdages eventuelle væsentlige fejl.(DeAngelo, 1981) Ved anvendelsen af kunstig intelligens til en mere systematisk gennemgang af regnskabsdataen i planlægningsfasen, så øges denne sandsynlighed, da revisionen i højere grad bliver baseret på det fuldstændige datagrundlag og ikke blot stikprøver. Der bliver i interviewene fremhævet af flere respondenter, at kunstig intelligens er med til at bidrage til en mere struktureret identifikation af risikoområder allerede i planlægningsfasen, hvor den anonyme Big4-partner udtrykker:

”Mennesker kan blive trætte og miste opmærksomheden, mens AI kan blive bedre og bedre til at identificere mønstre og trends, som den er trænet til at finde. Hvis modellen er trænet, valideret og gennemtestet, kan den hjælpe med at identificere mønstre i data, som man manuelt ikke kan finde på samme måde” (Anonym Partner Big 4, 2025, ll. 60–63)

Dette bevidner om en mere datadrevet revisionsplanlægning, hvor revisors professionelle vurdering bliver understøttet af avancerede analyser. Ifølge Francis (2004) er en effektiv allokering af revisionsressourcer essentielt for revisionskvaliteten, da fokuset bør rettes mod de områder, hvor der er en højere risiko for eventuelle væsentlige fejl. (Francis, 2004) Kunstig intelligens kan her fungere som et værktøj, som understøtter dette perspektiv. Samtidig med dette, så viser interviewene, at kunstig intelligens ikke bør anvendes ukritisk i planlægningsfasen. Hvor respondenterne understreger, at kunstig intelligens' output altid vurderes i forbindelse med revisors viden om virksomheden, samt dens forretningsmodel. Her fremhæver Jan K. Mortensen at systemet kan pege på noget, men det er stadig os, der vurderer, om det giver mening i den konkrete forretning. (Mortensen, 2025)

Dette bliver understøttet af tidligere forskning i teknologiadoptionen, herunder TAM, hvor der fremhæves, at teknologien accepteres og anvendes, når den bliver oplevet som nyttig, men samtidig indebærer den menneskelige vurdering og kontrol. (Davis, 1989) Kunstig intelligens fungerer som et beslutningsunderstøttende værktøj, hvor det supplerer, men ikke erstatter revisors professionelle dømmekraft.

Samlet viser analysen her, at kunstig intelligens i planlægningsfasen er med til at understøtte en mere systematisk, risikobaseret og datadrevet tilgang. Formålet i planlægningsfasen bliver ikke ændret af teknologien, men forstærket af dens analytiske fundament, samt øger betydningen af revisors professionelle dømmekraft i fortolkningen af de genererede informationer.

5.1.3 KUNSTIG INTELLIGENS & RISIKOVURDERING

I revisionsprocessen spiller risikovurderingen en central rolle, da vurderingen danner grundlag for fastlæggelsen, herunder revisionens timing og omfang. Ifølge ISA 315 (Revised), så skal en revisor identificere, samt vurdere eventuelle risici for væsentlige fejlinformationer, såsom iboende risici og kontrolrisici. Denne vurdering baseres på en dyb forståelse af virksomheden og dens interne kontroller. (International Federation of Accountants, 2019) Ved brug af kunstig intelligens, sker der en ændring i, hvordan risikovurderingen bliver understøttet i praksis.

Interview materialet viser, at kunstig intelligens i risikovurderingsfasen primært bliver anvendt til dataanalyse og mønstergodkendelse, hvorved de større mængder transaktionsdata bliver analyseret for at identificere eventuelle afvigelser, usædvanlige mønstre, samt potentielle indikatorer på svig eller fejl. Ifølge Jan K. Mortensen anvendes kunstig intelligens i forbindelse med fraud, hvor modeller analyserer posteringer, samt udpeger transaktioner, som afviger fra normale mønstre. (Mortensen, 2025, ll. 36–41)

Anvendelsen repræsenterer et skift fra den traditionelle stikprøvebaserede metode til en mere populationsbaseret risikovurdering, hvor alt dataen bliver analyseret. Teoretisk kan dette blive sammenkoblet til DeAngelos revisionskvalitetsbegreb, da sandsynligheden for at opdage væsentlige fejl øges, idet risikovurderingen bliver baseret på det fuldstændige datasæt, frem for stikprøver deraf. (DeAngelo, 1981) Den anonyme Big4-partner peger ligeledes på, at kunstig intelligens er med til at bidrage til en mere målrettet og transaktionsnær risikoforståelse, hvor revisionens fokus i højere grad er rettes mod de områder og transaktioner, hvor det vurderes at udgøre den største risiko. (Anonym Partner Big 4, 2025, ll. 201–203)

Udsagnet her understøtter Francis' pointer om, at revisionskvaliteten i en højere grad afhænger af, hvordan ressourcerne bliver allokeret, hvor kunstig intelligens kan fungere som et værktøj, som er med til at understøtte en effektiv risikobaseret allokering. (Francis, 2004) Ydermere viser interviewene, at kunstig intelligens ikke er en erstatning for revisors faglige vurdering i risikovurderingen. Her understreger flere respondenter, at kunstig intelligens' output altid bør fortolkes i forbindelse med virksomhedens forretningsmodel, brancheforholdet, samt de interne kontroller. Dette samspil fremhæver Jan K. Mortensen i denne forbindelse, hvor systemer kan identificere forhold, der umiddelbart fremstår risikofyldte, men at det fortsat er revisors opgave at vurdere, om disse forhold reelt udgør en risiko i den konkrete kontekst. (Mortensen, 2025, ll. 40–60)

Dette viser, at kunstig intelligens primært bliver anvendt som en indikator, som revisorer efterfølgende skal gøre egnet gennem professionel dømmekraft. Fra et mere kritisk realistisk perspektiv kan kunstig intelligens forstås som en mekanisme, som er med til at øge mængden

af observerbare fænomener på det empiriske niveau, blot hvor vurderingen af, hvilke forhold som udgør en risiko, stadig skal foretages ud fra den menneskelige og fortolkende niveau. Forståelsen af hvad der reelt menes med kunstig intelligens i risikovurdering, bliver nuanceret af forskeren Claus Mørkbak Højrup:

”Meget af det, man kalder AI i revision, er avanceret dataanalyse. Det er ikke generativ AI, men statistiske modeller og regler, der finder mønstre” (Højrup, 2025, ll. 76–84)

Pointen her er væsentlig i diskussionen af risikovurderingen, idet den indikerer, at teknologien ofte anses for værende mere transparente og forklarlige end de generative modeller. Dette anses for værende en fordel i forhold til dokumentation og compliance med ISA 315, hvor det kræves, at revisor kan forklare risikovurderingens grundlag. Derudover bliver der i empirien også identificeret en potentiel risiko for automatiseringsbias, hvor dette særligt bliver relevant, hvis kunstig intelligens’ output præsenteres som risikoscorer eller prioriteringslister. Hvor den mindre erfarne revisor beskriver denne udfordring som, at sådanne lister kan skabe en tendens til ukritisk accept af systemets vurderinger, hvis der ikke aktivt reflekteres over baggrunden for prioriteringerne. (Mogensen, 2025, ll. 52–63)

Tidligere forskning i teknologi og beslutningsstøtte viser, at brugere kan overvurdere de automatiserede systemers præcision, samt undervurdere behovet for den kritiske vurdering. (Davis, 1989) I denne sammenhæng bliver der stillet øgede krav til den professionelle skepsis i risikovurderingen ved brug af kunstig intelligens, hvor dette klart fremhæves i ISA’erne som det grundlæggende princip i revisionen.

Samlet viser analysen, at kunstig intelligens i risikovurderingsfasen er med til at bidrage til en mere datadrevet, systematisk og præcision i identifikationen af risici for eventuelle væsentlige fejl. Derudover ændres revisors ansvar for risikovurderingen ikke grundet teknologien, men derimod bliver kravene til revisors forståelse, fortolkning, samt dokumentation forstærket. Kunstig intelligens anvendes her som et revisionsfagligt støtteværktøj, som er med til at forbedre kvaliteten i risikovurderingen.

5.1.4 KUNSTIG INTELLIGENS I KONTROLTEST & REVISIONSBEVIS

Som afsnittet ovenfor har kontroltest og indhentning af revisionsbeviser ligeledes en central rolle i revisionsprocessen, da revisor skal opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for at understøtte konklusionen. Ifølge ISA 330 skal revisor udforme, samt udføre revisionshandlinger, som imødekommer de identificerede risici for væsentlige fejl, såsom test af kontrollers effektivitet og substanshandlinger. (International Federation of Accountants, 2025) Ved at anvende kunstig intelligens er det med til at påvirke, hvordan revisionshandlinger bliver planlagt, udført og dokumenteret.

Interviewmaterialet her viser, at kunstig intelligens primært bliver anvendt som automatisering og analyse af rutineprægede handlinger i kontroltesten, såsom afstemninger, gennemgang af større datamængder, samt identifikation af afvigelser. Her udtaler den mindre erfarne revisor, Emil Mogensen, at kunstig intelligens i praksis anvendes til at overtage de mere dataintensive og tidskrævende opgaver, hvilket er med til at frigøre tid til efterfølgende faglig vurdering af resultaterne. (Mogensen, 2025, ll. 96–98)

Kunstig intelligens bidrager til en effektivisering af kontroltest, hvor den overtager dele af det manuelle arbejde, som traditionelt førhen har været tidskrævende, men med en lav kompleksitet. I relation til Francis revisionskvalitetsforståelse anses dette for værende en forbedring i revisionsprocessens effektivitet, da ressourcerne bliver frigjort til mere komplekse vurderinger. (Francis, 2004)

Ydermere viser empirien, at kunstig intelligens i kontroltest ikke blot kan anvendes til effektiviseringen, men også kan anvendes til at udvide omfanget af revisionsbeviser. Flere af respondenterne fremhæver, at kunstig intelligens gør det muligt at teste hele populationen frem for kun stikprøver, hvor den anonyme Big4-partner fremhæver, at anvendelsen af kunstig intelligens gør det muligt systematisk at gennemgå samtlige transaktioner og derefter fokusere revisionsindsatsen på de observationer, der afviger fra det forventede mønster. (Anonym Partner Big 4, 2025, ll. 11–17)

Teoretisk kan dette tilkobles DeAngelos revisionskvalitetsbegreb, da sandsynligheden for at opdage væsentlige fejl bliver øget, ved at der er fokus på det fulde datasæt. (DeAngelo, 1981) Kunstig intelligens kan derfor være med til at styrke revisionsbevisets kvantitative dimension. Dog understreges der i ISA 500, at revisionsbevis ikke bør vurderes alene ud fra mængde, men samtidig også ud fra kvalitet og relevans. (International Federation of Accountants, 2025) Flere af respondenterne fremhæver derfor, at kunstig intelligens' output aldrig kan stå alene som revisionsbevis, hvor Jan K. Mortensen anvender analogien om kunstig intelligens som en junior medarbejder:

"Som med en ny medarbejder: man gennemgår og kvalitetssikrer arbejdet. Man skal ville læse outputtet igennem og sikre, at der ikke er 'crazy' fejl" (Mortensen, 2025, ll. 40–41)

Her understreges det, at kunstig intelligens i kontroltesten indgår som en hierarkisk revisionsstruktur, hvor outputtet altid er en genstand for det professionelle review. I det kritisk realistiske perspektiv kan kunstig intelligens forstås som en mekanisme, som producerer et revisionsbevis på det empiriske niveau, hvor validiteten bliver fastlagt gennem revisors faglige fortolkning. Forskeren Claus Mørkbak Højrup uddyber yderligere forståelsen af kunstig intelligens' rolle i kontroltest således:

"Det meste af det, der bruges i revision, er regelbaseret dataanalyse. Det er relativt transparent og lettere at forklare end generativ AI" (Højrup, 2025, ll. 76–84)

Pointen her er central i relation til ISA 230 og ISA 500, hvor der stilles krav om dokumentation og forklarbarhed. (International Federation of Accountants, 2025) De mere regelbaserede eller statiske modeller kan lettere blive dokumenteret og forklaret end de mere komplekse og generative modeller, hvilket gør disse modeller mere anvendelige i kontroltest, da revisors dokumentationspligt er dybdegående.

Der bliver i empirien også identificeret en potentiel risiko for den mere overdrevne tillid til kunstig intelligens output i kontroltesten, specielt under tidspres, hvor Emil Mogensen

fremhæver, at der kan opstå et nuanceret billede, hvorved kunstig intelligens har svært ved at vurdere dette og man derfor kommer til at acceptere dette for hurtigt. (Mogensen, 2025, ll. 101–103)

Risikoen her kan kobles til tidligere forskning i beslutningsstøttesystemer, hvor automatiseringsbias bliver beskrevet som en tendens til at overvurdere systemers pålidelighed. (Davis, 1989) Hermed stilles der højere krav til revisors professionelle skepsis.

Overordnet viser analysen, at kunstig intelligens i kontroltest og indhentning af revisionsbeviser er med til at bidrage til både effektivisering og en øget datadækning, som kan være med til at øge revisionskvaliteten. Teknologien er ikke med til at ændre revisors ansvar for at vurdere, dokumentere og konkludere på revisionsbeviset, men fungerer som et revisionsfagligt støtteværktøj.

5.2 DØMMEKRAFT & ANSVAR

5.2.1 DØMMEKRAFT I EN KUNSTIG INTELLIGENS-UNDERSTØTTET REVISION

Et af de mest centrale elementer i revisionen er revisors professionelle dømmekraft, som er tæt forbundet med ansvar, etik og offentlighedens tillidsrepræsentant. I takt med at kunstig intelligens i stigende grad bliver integreret i revisionsprocessen, stiller det også spørgsmål til, hvordan teknologien er med til at påvirke revisors evne til at besvare overblik, faglig skepsis og ansvarlig beslutningstagning, da teknologien både kan styrke og udfordre revisors dømmekraft.

Interviewmaterialet viser, at kunstig intelligens i praksis primært bliver anvendt som et understøttende værktøj, hvor det udarbejder analyser, prioriteringer og identifikationer, men samtidig ikke træffer selvstændige beslutninger. Flere af interviewrespondenterne påpeger, at det fortsat er revisoreren der bærer ansvaret for den faglige vurdering, hvor Jan K. Mortensen forklarer således:

”Det er stadig mig, der sætter pennen og står på mål for konklusionen – uanset hvad systemet viser” (Mortensen, 2025, ll. 58–59)

Denne udtalelse viser, at kunstig intelligens ikke ændrer den formelle placering af ansvaret, men rettere ændrer betingelserne for, hvordan dømmekraften bliver udført. Revisoren skal her ikke alene vurdere virksomhedens regnskabsmæssige forhold, men også være i stand til at kunne forholde sig kritisk til de teknologiske værktøjer, som bliver anvendt.

I forbindelse med revisionsstandarden og professionsetikken viser det, at den professionelle dømmekraft er et tydeligt krav. IFAC's Code of Ethics fremhæver her den professionelle kompetence som en fornøden omhu som et grundlæggende princip, hvor revisor skal have den nødvendige viden, samt færdigheder til at kunne udføre et kompetent arbejde. Ved brugen af kunstig intelligens betyder det da, at revisor ikke kun skal kunne anvende teknologien, men også have en forståelse for dens begrænsninger og konsekvenser for kvaliteten. (International Federation of Accountants, 2023)

Her viser interviewene, at kunstig intelligens kan styrke dømmekraften ved at forbedre beslutningsgrundlaget, hvor den anonyme Big4-partner beskriver således:

"AI giver os et lang bedre overblik over data, men det er stadig os, der skal vurdere, hvad der er væsentligt"(Anonym Partner Big 4, 2025, ll. 30–31)

Dette bliver understøttet af DeAngelos revisionskvalitetsbegreb, da kunstig intelligens kan være med til at øge sandsynligheden for, at relevante forhold bliver identificeret.(DeAngelo, 1981) Ydermere vil vurderingen af væsentlighed og konklusionen fortsat være en menneskelig opgave, hvor kunstig intelligens ikke reducerer behovet for dømmekraft, men blot forøger kompleksiteten heraf.

Kritisk realistisk kan den professionelle dømmekraft anses for værende en mekanisme, som formidler teknologiens effekt på kvaliteten. Kunstig intelligens bliver her en strukturel mulighed på det faktiske niveau, hvor dens faktiske indflydelse på revisionen afhænger af revisors erfaring, forståelse af teknologien, samt de organisatoriske rammer. Forståelsen frem for blind tillid peger Claus Mørkbak Højrup på:

"Problemet opstår, når man tror, at output er objektivt og korrekt, uden at kende forudsætningerne"(Højrup, 2025, ll. 94–95)

Her viser det, at den professionelle dømmekraft i en kunstig intelligens-understøttende revision ikke blot handler om at kunne vurdere klientens forhold, men også at kunne udføre en kritisk refleksion over teknologiens rolle.

Samlet så ændrer kunstig intelligens ikke revisors grundlæggende ansvar, men er derimod med til at skærpe kravene til professionel dømmekraft, forståelse af teknologien, samt den etiske refleksion.

5.2.2 KUNSTIG INTELLIGENS & PROFESSIONEL DØMMEKRAFT

Ved brugen af kunstig intelligens i revisionsarbejdet er der afgørende konsekvenser for revisors beslutningsgrundlag. Hvor der på den ene side indikerer både teori og empiri, at kunstig intelligens kan være med til at styrke beslutningsgrundlaget, da de giver adgang til større datamængder, mere systematiske analyser, samt en hurtigere identifikation af risikoområderne. Men på den anden side kan teknologien også anses for værende en risiko for automatiseringsbias, da revisor i højere grad lægger vægt på de output der er udarbejdet af teknologien frem for den mere selvstændige faglige vurdering.

I interviewmaterialet påpeger flere af revisorerne, at de oplever kunstig intelligens som et redskab, som bidrager positivt til overblik og struktur i de mere komplekse revisionsopgaver. Her beskriver den anonyme Big4-partner, hvordan kunstig intelligens bliver anvendt som et analytisk forarbejde, som er med til at kvalificere revisors vurderinger:

”AI giver os et meget bedre overblik over data, end vi tidligere havde. Det betyder, at vores vurderinger bygger på et mere solidt grundlag”(Anonym Partner Big 4, 2025, ll. 36–37)

Antagelsen i Technology Acceptance Model (TAM) bliver her understøttet, da teknologien i højere grad bliver anvendt, samt inddraget i praksis, når den bliver oplevet som nyttig og er med til at forbedre resultaterne.(Davis, 1989) Her kan kunstig intelligens være med til at styrke revisors beslutningsgrundlag, da det reducerer informationsasymmetrien og gør de mere komplekse datamønstre tilgængelige.

Samtidig viser empirien også, at denne forbedring ikke er helt uden risici, da den mindre erfarne revisor, Emil Mogensen, påpeger, at der er en tendens til, at outputtet af kunstig intelligens kan blive accepteret for ukritisk:

”Når systemet viser noget meget klart, kan man hurtigt komme til at tage det for givet, uden at tænke så meget over, hvorfor det ser sådan ud”(Mogensen, 2025, ll. 94–95)

Problematikken her kan knyttes til begrebet automatiseringsbias, som bliver beskrevet i forskningslitteraturen som en tendens til at kunne overvurdere de automatiserede systemers pålidelighed, samt undervurdere behovet for den menneskelige kontrol.(Davis, 1989)(Sheridan, Parasuraman, 2000) Dette kan betyde at revisor i for høj en grad baserer sine vurderinger udelukkende på kunstig intelligens' risikoscorer, anbefalinger, samt prioriteringslister.(Skitka, Mosier & Burdick, 1999) Dette uddyber forskeren Claus Mørkbak Højrup ved at pege på betydningen af forståelsen af selveste teknologien:

"Problemet er sjældent teknologien i sig selv, men at brugeren ikke forstår, hvad outputtet bygger på"(Højrup, 2025, ll. 88–89)

Dette indikerer, at automatiseringsbias ikke udelukkende er et individuelt problem, men også et organisatorisk og kompetencemæssigt spørgsmål, idet revisor skal have den tilstrækkelige indsigt i hvordan de kunstig intelligens modeller fungerer, samt hvilke antagelser de bygger på, for at den professionelle skepsis ikke bliver reduceret.

I relation til standarderne, så bliver den professionelle skepsis fremhævet som et grundlæggende princip, da ISA'erne kræver, at revisor løbende udfordrer revisionsbeviset og ikke blot accepterer informationen for ukritisk, uanset hvor informationen stammer fra. Kunstig intelligens har dermed ikke direkte en påvirkning på kravet om professionel skepsis, men er med til at øge kompleksiteten i det, som revisorer skal forholde sig skeptisk til.(International Federation of Accountants, 2025)

Fra det kritisk realistiske perspektiv, så kan automatiseringsbias forstås som en mekanisme, hvor der opstår et samspil mellem teknologi, det menneskelige adfærd, samt den organisatoriske struktur. Kunstig intelligens er her med til at udarbejde et output på det mere empiriske niveau, hvor anvendelsen af outputtet i beslutningsprocessen, udelukkende afhænger af mekanismer som erfaring, træning og review processer.(Saunders, Lewi & Thornhill, 2019) Hvis mekanismerne her er tilstrækkelige, så vil kunstig intelligens være med til at styrke beslutningsgrundlaget, hvorimod hvis de er utilstrækkelige, så vil kunstig intelligens

være med til at svække revisors dømmekraft. Kunstig intelligens har dermed ikke en direkte påvirkning på dømmekraften, men er med til at skabe en samspil med de eksisterende kompetencer, samt rutiner.

Ydermere indikerer interviewmaterialet tydeligt, at erfaringsniveau har en central rolle for, hvordan kunstig intelligens er med til at påvirke dømmekraften. De mere erfarne revisorer beskriver kunstig intelligens som et værktøj, som implementeres naturligt i deres allerede eksisterende faglige vurdering, hvor de mindre erfarne revisorer i en højere grad kan lade sig påvirke af teknologien. Denne forskel fremhæver Jan K. Mortensen således:

”En erfaren revisor vil typisk kunne se, når noget ikke giver mening – også selvom systemet siger noget andet. Det er sværere, når man er ny”(Mortensen, 2025, ll. 63–64)

Overordnet kan kunstig intelligens både være med til at forbedre, men også udfordre revisors beslutningsgrundlag. Teknologien er med til at bidrage til mere informerende og datadrevne vurderinger, hvor der samtidig følger en risiko med for automatiseringsbias, især hvis outputtet ikke bliver forstået eller udfordret.

5.2.3 ANSVARSPLACERING

Det mest centrale spørgsmål ved anvendelsen er kunstig intelligens i revisionen, er ansvarsplaceringen. For hvem bærer det fulde ansvar for revisionsvurderingerne og konklusionerne, når teknologien i stigende grad bliver anvendt i beslutningsprocessen? Spørgsmålet her er særligt relevant, idet revisoren fungerer som offentlighedens tillidsrepræsentant, hvorved han/hun er underlagt både professionel regulering, samt etiske forpligtelser.

Empirien viser direkte, at revisorerne ikke opfatter kunstig intelligens som en selvstændig aktør som har ansvar, men mere som et værktøj, som er med til at understøtte revisors arbejde. Her udtrykker Jan K. Mortensen således:

Det er og bliver revisor, der har ansvaret. Uanset hvilke værktøjer vi bruger, er det os, der står på mål for konklusionen”(Mortensen, 2025, ll. 67–68)

Udsagnet afspejler et fundamentalt professionsprincip, hvor ansvar ikke kan blive overdraget til teknologien. Princippet fastslås i IESBA's Code of Ethics, hvor revisor altid har det fulde ansvar for at overholde principperne om både integritet, professionel kompetence, objektivitet, samt fornøden omhu, uafhængigt af hvilke teknologiske hjælpemidler der bliver anvendt.(International Federation of Accountants, 2023)

Desuden viser interviewmaterialet, at kunstig intelligens er med til at ændre på karakteren af professionsansvaret, mens placeringen heraf forbliver uændret. Her fremhæver Thomas Kühn, hvilken betydning den organisatoriske struktur og ledelse har i Big4:

”Vi har specialister og faste processer omkring brugen af data og AI. Det betyder, at ansvaret ikke forsvinder – men det bliver mere formaliseret og delt op i roller”(Kühn, 2025, ll. 92–94)

Udsagnet indikerer, at kunstig intelligens resulterer i en brugbar differentiering af ansvaret internt i organisationen, hvor specialister er med til at understøtte revisionsopgaverne, men samtidig hvor det endelige ansvar ligger hos den underskrivende revisor. Dette er samtidig i overensstemmelse med ISA 200, hvor revisor skal udøve professionel dømmekraft og skepsis gennem hele revisionsprocessen, uafhængigt af om revisionshandlingerne bliver udført med støtte fra andre eller ved anvendelsen af teknologien.(International Federation of Accountants, 2025)

Derudover peger Thomas Kühn også på, at ved brugen af kunstig intelligens er det med til at skærpe kravene til dokumentation og kontrol:

”Når vi bruger avancerede værktøjer, er der også et krav om, at vi kan dokumentere, hvordan de er brugt og hvordan resultaterne er vurderet”(Kühn, 2025, ll. 92–94)

Herved er kunstig intelligens ikke med til at reducere ansvaret, men derimod øger synligheden og sporbarheden af ansvaret. Revisor er dermed ikke alene ansvarlig for den faglige vurdering, men ligeledes ansvarlig for at anvendelsen af kunstig intelligens kan forklares til de interne reviewere, myndighederne og offentligheden. Dog er der i denne sammenhæng også en potentiel ansvarsudvanding, hvis teknologien blot bliver anset for værende neutral eller objektiv, udtrykker forsker, Claus Mørkbak Højrup:

”Hvis man begynder at sige ’systemet sagde det’, så har man allerede flyttet ansvaret forkert”(Højrup, 2025, ll. 112–113)

Udtalelsen her kan sammenkobles til de professionsetiske perspektiver, hvor ansvaret forstås som uadskilleligt fra den professionelle rolle, hvor det ifølge Duska, Duska & Regatz er revisor ikke kun juridisk, men skal også fremstå moralsk og samfundsmæssigt, da legitimiteten hos en revisor er bygget på offentlighedens tillid til at revisor forholder sig uafhængig og ansvarlig i sin dømmekraft.(Duska, Duska & Ragatz, 2011)

Fra det mere kritisk realistiske synspunkt, så kan ansvarsplaceringen anses for værende en stabil strukturel mekanisme, som ikke direkte bliver ændret af teknologien. Her vil kunstig intelligens ændre på de mere empiriske fænomener, såsom udarbejdelse af revisionsbevis og vurdering heraf.

Generelt set flytter kunstig intelligens ikke professionsansvaret værk fra revisoren, men derimod er med til at udvide og komplicere det. Revisor skal ikke kun stå inde for sin konklusion, men også for de underliggende faktorer, såsom de teknologiske værktøjer og processer, der har været med til at bidrage til konklusionen. Herved bliver der stillet øgede krav til forståelsen af teknologien, ledelsen, samt de etiske refleksioner, hvor kunstig intelligens ikke er med til at reducere ansvaret, men derimod gøre det mere synligt, samt grundig.

5.2.4 EFFEKTIVITET VERSUS ANSVAR

Ved at anvende kunstig intelligens i revisionen er det ofte gyldigt gennem en øget effektivitet, en bedre datadækning, samt mere præcise analyser. Denne praksis forudsætter, at revisionsopgaverne kan blive udført hurtigere, med færre manuelle ressourcer, samt med en mulighed for at kunne analysere på hele populationen fremfor blot på stikprøver. Fra et etisk perspektiv kan dette forstås som nytteetikken, hvor handlingernes moralske værdi bliver vurderet ud fra konsekvenserne og den samlede nytte.

Gennem interviewmaterialet viser det, at effektiviteten er en væsentlig drivkraft ved anvendelsen af kunstig intelligens, hvor Thomas Kühn fremhæver, at kunstig intelligens bliver anvendt for at kunne håndtere den stigende kompleksitet og datamængder:

”Mængden af data er vokset markant og uden teknologiske værktøjer ville det være svært at levere revision med samme kvalitet og inden for samme tidsrammer” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Dette indikerer, at kunstig intelligens i praksis bliver anset for værende et nødvendigt middel til at kunne opretholde revisionskvaliteten under presset fra de øgede rapporteringskrav, såsom CSRD. Fra det nytteetiske perspektiv kan anvendelsen af kunstig intelligens gøres gyldig, hvis den samlede nytte giver en bedre risikodækning, samt en mere effektiv anvendelse af ressourcerne, hvor det ikke er med til at overstige de potentielle negative konsekvenser ved brugen heraf. Flere af revisorerne påpeger også, at effektiviseringen gennem kunstig intelligens er med til at frigøre noget plads til mere værdiskabende opgaver, hvor Jan K. Mortensen siger således:

”Når systemerne tager sig af de tunge og gentagende opgaver, kan vi bruge mere tid på vurdering og dialog” (Mortensen, 2025, ll. 30–32)

Fra nyttestikken kan dette ses som en positiv konsekvens, da revisorerens tid bliver anvendt, hvor der skabes den største værdi, hvilket også understøtter kunstig intelligens gør at effektivitet og kvalitetsfordring går hånd i hånd.

Derudover giver empirien også nogle centrale etiske problemstillinger, idet om effektiviteten kan blive retfærdiggjort af den reducerede menneskelige kontrol, hvor den mindre erfarne revisor, Emil Mogensen, påpeger at der kan være en potentiel spænding mellem effektiviteten og ansvaret:

”Der er klart et pres for at arbejde hurtigt og der kan AI godt blive brugt som en genvej, hvis man ikke passer på” (Mogensen, 2025, ll. 94–95)

Her bliver der vist en klassisk udfordring i nytteetikken, da den kortsigtede effektivitet kan skabe en konflikt med det mere langsigtede ansvar og professionelle skepsis. Ifølge Duska, Duska & Ragatz, så anses dette for værende problematisk i revisionsprofessionen, hvor revisor har et samfundsmæssigt ansvar, idet fokuset på effektiviteten kan være med til at svække de normative forpligtelser, som professionen bygger på. (Duska, Duska & Ragatz, 2011) Her vil en ensidig nytteetisk tilgang føre til, at kunstig intelligens bliver anvendt på måder, hvor effektiviteten bliver maksimeret, men samtidig med at den kritiske vurdering og dokumentation bliver reduceret. Herved kan revisors ansvar være udsat, da revisor ikke alene kan blive vurderet ud fra konsekvenserne, men samtidig også ud fra pligten til at kunne handle i overensstemmelse med de faglige og etiske standarder. Denne problemstilling uddyber Thomas Kühn således:

”Effektivitet må aldrig stå alene. Der er altid krav om review og dokumentation, netop for at sikre, at vi ikke går på kompromis med ansvar” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Dette viser, at den organisatoriske struktur har en afgørende rolle for, hvordan de nytteetiske overvejelser bliver håndteret i praksis. Hvor der her skal eksistere klare review-processer, samt en ansvarsfordeling, hvor effektivitet og ansvar kan forenes.

Fra det kritisk realistiske perspektiv kan denne spænding mellem effektivitet og ansvar anses for værende konkurrerende mekanismer, hvor kunstig intelligens fungerer som en mekanisme

der giver effektivisering, alt imens professionsetik og reguleringer er de modvirkende mekanismer, som sikrer den ansvarlige anvendelse. Her vil resultatet afhænge af, hvilke mekanismer som er de dominerende.

Overordnet fremstår nytteetik som en central rolle ved anvendelsen af kunstig intelligens i revisionen, hvor der ved et ensidigt fokus kan forekomme betydelige risici. Kunstig intelligens kan her bidrage til den øgede nytte, samt effektivitet, men kan samtidig ikke etisk retfærdiggøre et reduceret ansvar, dømmekraft eller skepsis. (International Federation of Accountants, 2025) Dermed kan effektiviteten anses for værende et middel, som altid skal vurderes op imod revisors professionelle og samfundsmæssige ansvar. (International Federation of Accountants, 2023)

5.2.6 PROFESSIONEL SKEPSIS I EN AUTOMATISERET KONTEKST

Endnu et grundlæggende princip i revisionen er den professionelle skepsis, hvor der skal være en kritisk og spørgende indstilling til revisionsbeviset, såsom opmærksomhed på de forhold, der kan være med til at indikere væsentlige fejl. Ifølge ISA 200 og ISA 240, bør en revisor udtrykke professionel skepsis igennem hele revisionsprocessen, uafhængigt af de anvendte metoder og værktøjer. (International Federation of Accountants, 2025) Mens kunstig intelligens bliver anvendt i en stigende grad til analyser, prioriteringslister, samt kontroltest, så opstår der undren over, hvordan den professionelle skepsis kan opretholdes i den mere automatiserede kontekst.

Empirien her viser, en bevidsthed hos revisorerne om, at automatisering kan være med til at påvirke praktiseringen af den professionelle skepsis, hvor flere af respondenterne påpeger, at outputtet fra kunstig intelligens fremstår troværdigt og datatungt, hvorved det kan være med til at reducere tilbøjeligheden til at stille sig kritisk til resultaterne. Dette beskriver Emil Mogensen således:

”Når noget kommer ud af systemet som et klart resultat, kan det være svært ikke at tage det for gode varer” (Mogensen, 2025, ll. 94–95)

Observationen her kan relateres til automatiseringsbias, hvor brugeren har en tendens til at tillægge automatiserede systemer en højere troværdighed end den menneskelige vurdering, også i situationer hvor der ikke er en fuld forståelse for systemernes betingelser.(Sheridan, Parasuraman, 2000) I revisionen kan dette resultere i, at den professionelle skepsis ufrivilligt bliver svækket, hvis outputtet fra den kunstige intelligens ikke bliver mødt med kritik.(Skitka, Mosier & Burdick, 1999) Derudover viser empirien også, at den professionelle skepsis ikke nødvendigvis bliver reduceret af automatiseringen, men derimod får ændret sin karakter. Dette fremhæver Jan K. Mortensen, hvor han forklarer at skepsissen i stigende grad bliver rettet mod teknologien frem for mod de enkelte transaktioner:

”Skepsissen flytter sig. Det handler ikke kun om tallene, men også om, hvorfor systemet viser det, det gør”(Mortensen, 2025, ll. 53–54)

Udsagnet indikerer, at den professionelle skepsis, hvor i kunstig intelligens har en rolle i revision, bliver mere metodisk, samt systemorienteret, da revisorer stiller sig kritisk til datagrundlaget, modellerne, afgrænsningerne, samt antagelserne. Udviklingen her er i overensstemmelse med IAASB, hvor den professionelle skepsis skal praktiseres over for den information der er blevet udarbejdet af de teknologiske værktøjer.(International Federation of Accountants, 2025) Revisorerne Thomas Kühn påpeger, at ved at opretholdelsen af den professionelle skepsis i en automatiseret kontekst afhænger af de organisatoriske rammer og review-processerne:

”Vi arbejder meget bevidst med, at AI-output altid skal kunne forklares og udfordres i review. Det er en del af vores kvalitetssikring” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Gennem dette udsagn bliver det tydeliggjort at den professionelle skepsis ikke alene er et individuelt ansvar, men også et organisatorisk ansvar, som bliver styrket gennem strukturer, kultur, samt procedurer. Hvis disse mekanismer er til stede, kan de være med til at automatiseringen harmoneres uden at skepsissen bliver svækket, hvorimod hvis de ikke er til stede, så øges risikoen for at der sker en ukritisk accept af outputtet.

Dette understreger forskeren Claus Mørkbak Højrup, hvor han forklarer betydningen af forklarbarheden:

”Hvis man ikke kan forklare, hvordan et resultat er nået frem til, er det meget svært at være kritisk over for det”(Højrup, 2025, ll. 89–90)

Pointen her kan tilkobles den algoritmiske transparens, hvor der ved en manglende forklarbarhed opstår en central barriere for den ansvarlige anvendelse af kunstig intelligens.(Burrell, 2016) Ved revision, hvor dokumentation, samt forklaring er centralt, så kan den manglende transparens direkte være med til at begrænse revisors mulighed for at kunne praktisere den professionelle skepsis.

Fra det kritisk realistiske perspektiv kan den professionelle skepsis anses for værende den medierende mekanisme, hvor denne er med til at bestemme, hvordan den kunstige intelligens er med til at påvirke revisionskvaliteten. Den kunstige intelligens er med til at udarbejde analyser på det empiriske niveau, og i hvilken grad dette har en indflydelse på revisionskvaliteten afhænger af revisors evne, samt vilje til at kunne praktisere skepsis over for dataen og teknologien. Her kan skepsis anses for en sikkerhed mod automatiseringsbias, samt et grundlag for den ansvarlige anvendelse af kunstig intelligens.

Alt i alt mister den professionelle skepsis ikke sin betydning ved en mere kunstig intelligens drevet revision, men bliver derimod mere nuanceret, da revisor ikke alene skal forholde sig skeptisk til oplysningerne, men samtidig også over for den anvendte teknologi. Hermed bliver der stillet højere krav til forståelsen af teknologien, forklarbarheden, samt det organisatoriske, hvorved den professionelle skepsis stadig er et grundlæggende princip for revisionskvaliteten.(International Federation of Accountants, 2023)

5.3 ETISKE DILEMMAER

5.3.1 KUNSTIG INTELLIGENS

Ved anvendelsen af kunstig intelligens i revisionen bliver der rejst en række etiske dilemmaer, som ikke kun kan håndteres gennem tekniske løsninger eller mere formelle reguleringer. Ved de tidligere afsnit har der været fokus på den professionelle dømmekraft, ansvar, samt skepsis, hvor kapitlet her vil have fokus på de mere normative spændinger, der kan opstå, når det etiske grundlag møder den mere avancerede teknologi. De etiske dilemmaer kan her forstås som situationer, hvor revisor konfronteres med konflikterne mellem de relevante forhold, såsom effektiviteten versus ansvar, udviklingen versus forsigtigheden eller den datadrevne objektivitet versus den menneskelige vurdering. Ved brug af kunstig intelligens bliver disse dilemmaer forstærket, da teknologien både kan være med til at styrke kvaliteten, men samtidig også være med til at udfordre de mere centrale værdier, såsom objektiviteten, uafhængigheden eller moralen.

Interviewmaterialet peger på, at flere af revisorerne er bevidste om, at kunstig intelligens ikke er et neutralt værktøj at benytte, da flere af respondenterne påpeger, at teknologien er med til at skabe en mere falsk oplevelse af objektiviteten, da outputtet typisk kan fremstå mere kvantitativt og systematisk. Bekymringen her udtrykker Jan K. Mortensen således:

”Når noget kommer fra et system, kan det hurtigt virke mere objektivt, end det reelt er”(Mortensen, 2025, ll. 54–55)

Udsagnet ovenfor er med til at illustrere et etisk dilemma, som kan revisor have tillid til algoritmens output, uden samtidig at gå på kompromis med sin egen dømmekraft? Denne type af dilemma er kendetegnet for professionsetik, hvor de teknologiske hjælpemidler kan være med til at skabe en større afstand mellem ansvar og handling. Herved risikerer revisor at flytte fokus væk fra sine egne vurderinger og hen til systemets output, hvorved det personlige, samt professionelle ansvar kan blive udfordret.(Duska, Duska & Ragatz, 2011) Algoritmerne er baseret på de menneskelige valg og antagelser, understreger forsker Claus Mørkbak Højrup:

"Der er altid nogen, der har besluttet, hvad modellen skal optimere efter og hvilke data der bruges"(Højrup, 2025, ll. 138–139)

Her peges der på, at kunstig intelligens ikke kan blive betragtet som upartisk, idet revisor ikke alene må vurdere outputtet fra den kunstige intelligens, men også er nødsaget til at tage stilling til forudsætningerne bag teknologien. Algoritmen kan være med til at skabe en illusion for objektiviteten, hvorved de normative valg, samt magtforholdet i praksis kan blive undertrykt.(Sustainability Directory, 2025) Thomas Kühn fremhæver i sit interview, at disse dilemmaer er organisationerne opmærksomme på, hvor de forsøger at bearbejde dem gennem kontrol, samt ledelse:

"Vi er meget opmærksomme på, at teknologien ikke må blive en undskyldning for ikke at tage ansvar. Derfor er der klare rammer for, hvordan AI må bruges"(Kühn, 2025, ll. 92–94)

De etiske dilemmaer bliver i praksis ikke håndteret individuelt, men mere organisatorisk, hvor der er etableret klare retningslinjer, review-processer, samt den etiske kultur, som kan være med til at reducere den etiske problematik ved anvendelsen af kunstig intelligens. Hvis disse rammer ikke er eksisterende, kan det resultere i en øget risiko for, at effektiviteten og den teknologiske indflydelse bliver prioriteret højere end professionsetikken. I relation til IESBA's Code og Ethics, skal revisor overholde de mest grundlæggende principper som sandfærdighed, professionelle adfærd, samt objektivitet.(International Federation of Accountants, 2023) Kunstig intelligens er her med til at ændre disse principper, hvorved der bliver skabt nye situationer, som skal specificeres. De etiske dilemmaer opstår dermed ikke ved, at den kunstige intelligens erstatter etikken, men mere ved at teknologien gør at den etiske vurdering bliver mere kompleks.

Fra det kritisk realistiske perspektiv kan de etiske dilemmaer anses for værende konkurrerende mekanismer, hvor det på den ene side kan fremme effektiviteten, standardiseringen, samt datadækningen. Mens det på den anden side kan skabe en solid professionsetik, offentlig tillid,

samt ansvar. Udfaldet heraf afhænger derfor af hvordan revisor handler i praksis, ud fra hvilke mekanismer der er de dominerende.

Overordnet er kunstig intelligens ikke blot et teknisk eller fagligt spørgsmål, men også særligt anliggende i forhold til det etiske grundlag, som vil blive analyseret yderligere i de efterfølgende afsnit i kapitel 5.3.

5.3.2 TILLID TIL ALGORITMEN

Et af de centrale etiske dilemmaer ved at anvende kunstig intelligens i revisionen er spørgsmålet om tilliden til algoritmerne, samt deres konsekvenser for revisors objektivitet, samt uafhængighed. Typisk er de traditionelle værktøjer anvendt i revisionen regelbaserede, samt gennemskuelige, hvor kunstig intelligens præsenterer nogle mere avancerede analysemodeller, som har en højere grad af kompleksitet, der kan være med til at hæmme den fulde forståelse af, hvordan resultaterne optræder. Herved sættes der spørgsmålstejn ved, hvordan revisor både etisk og professionelt kan bygge sine vurderinger på outputtet, der ikke er fuldstændig forståeligt. Interviewmaterielt peger på, at revisorerne generelt udviser en forsigtighed ved ikke blot at ”stole blindt” på algoritmerne, hvor Jan K. Mortensen fremhæver dette således:

”Man kan godt bruge outputtet, men man skal kunne forklare, hvorfor man mener, det er rimeligt at stole på”(Mortensen, 2025, ll. 56–57)

Her illustreres det, at tilliden ikke skal forstås som den blinde accept, men mere som en betinget tillid, hvor der er mulighed, samt gennemsigtighed for den kritiske vurdering. Etisk er de grundlæggende principper objektivitet og den professionelle kompetence, hvor revisor ikke må tillade sig at blive påvirket af forhold, der kan være med til at svække den uafhængige vurdering.(International Federation of Accountants, 2023) Problematikken ved tilliden til algoritmerne bliver yderligere forklaret af forskeren Claus Mørkbak Højrup således:

”Hvis man ikke kan se, hvorfor modellen når frem til et bestemt resultat, er det svært at vide, hvad man egentlig stoler på”(Højrup, 2025, ll. 92–93)

Problematikken kan teoretisk sammenkobles til algoritmens forklarbarhed, hvor den manglende indsigt i modellen kan karakteriseres som et væsentligt etisk, samt professionelt problem.(Burrell, 2016) Den manglende gennemsigtighed kan direkte udfordre revisors mulighed for at kunne dokumentere vurderingerne over for offentligheden, hvilket er et centralt krav i revisionen. Yderligere forklarer Thomas Kühn således, om at tillid og gennemsigtighed i praksis bliver håndteret ud fra organisatoriske rammer og processer:

”Vi bruger ikke værktøjer, som vi ikke kan forklare i et review. Hvis det ikke kan forklares, kan det heller ikke bruges” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Dette indikerer, at tilliden til den kunstige intelligens i praksis er standardiseret gennem ledelsesstrukturer, hvor der ved anvendelsen af teknologien er en betinget dokumentation, samt mulighed for redegørelse. Strukturen her virker som en sikkerhed mod, at den automatiserede beslutningstagning svækker revisors uafhængighed. Fra et mere etisk perspektiv sættes der spørgsmålstegn ved, hvorvidt den overdrevne tillid til algoritmerne kan lede til afhængighed, som kan svække objektiviteten. Uafhængigheden er ikke kun et spørgsmål om de formelle relationer, men også de mentale tilbøjeligheder.(Duska, Duska & Ragatz, 2011) I praksis, hvis revisor lader outputtet fra algoritmen fungere som den troværdige sandhed, kan der opstå en trussel mod uafhængigheden.

Kritisk realistisk kan algoritmer forstås som udfaldet af det samspil som opstår mellem mekanismerne, hvor de teknologiske mekanismer på den ene side skaber effektivitet og konsistens. Mens de normative mekanismer skaber en solid etik, ansvar, samt uafhængighed. Hvis gennemsigtigheden og ledelsen er solide, vil der skabes en balance mellem mekanismerne, mens hvor de er skrøbelige kan der være en risiko for at teknologien vil være den dominerende faktor i revisionsprocessen, hvorved revisors uafhængige vurdering vil blive tilsidesat.

Algoritmerne i revisionen kan forstås som et etisk betinget forhold, som kræver gennemsigtighed, dokumentation, samt en professionel refleksion. Her kan kunstig intelligens fungere som et værktøj, der er med til at understøtte revisionen, men må samtidig ikke erstatte den uafhængige dømmekraft. Herved bliver gennemsigtigheden en afgørende faktor for, at kunstig intelligens bliver anvendt etisk forsvarligt i praksis.

5.3.3 NYTTEETIK VERSUS PLIGTETIK

Kunstig intelligens giver nogle grundlæggende etiske spørgsmål, som kan blive analyseret gennem klassiske normative teorier, såsom nytteetik og pligtetik. Ved disse to tilgange bliver der illustreret nogle forskellige måder til at kunne vurdere den moralske forsvarlighed på, samt er med til at give en analytisk ramme for at kunne forstå de etiske spændinger, som opstår ved brugen af kunstig intelligens. Nytteetikken her tage udgangspunkt i konsekvenserne, samt vurderer de moralske værdier på baggrund af, om de giver en øget nytte. I revisionen bliver perspektivet anvendt indirekte, ved at kunstig intelligens giver en øget effektivitet, en mere omfattende dataanalyse, samt en bedre risikodækning, hvor Thomas Kühn påpeger denne fordel:

”Hvis vi ikke brugte teknologi, ville vi simpelthen ikke kunne håndtere kompleksiteten og datamængden på samme niveau”

Her vises der en nytteetisk argumentation, da der ved anvendelsen af kunstig intelligens kan forekomme positive konsekvenser for revisionskvaliteten, samt effektiviteten. I denne forbindelse kan kunstig intelligens være med til at bidrage til en større samfundsmæssig nytte, hvor tilliden til regnskabsinformation bliver styrket og risikoen for væsentlige fejl bliver reduceret. Desuden opstår der også en risiko for, at effektiviteten og optimeringen bliver prioriteret frem for de mere principielle hensyn, ved at anvende nytteetikken. Denne spænding forklarer Emil Mogensen således:

”Der er et pres for at arbejde hurtigt og der kan AI godt blive brugt som en genvej, hvis man ikke er opmærksom” (Mogensen, 2025, ll. 94–95)

Dette viser en klassisk nytteetisk udfordring, hvor handlinger bliver vurderet udelukkende ud fra konsekvenserne, hvor den kortsigtede effektivitet kan reducere kontrollen, samt være med til at svække den professionelle skepsis. Dette er specielt en problematik i professionsetikken, da forpligtelser ikke bør nedprioriteres, selvom det kan give en øget effektivitet.(Duska, Duska & Ragatz, 2011)

Pligtetikken giver derimod et mere kontrastfuldt perspektiv, hvor de moralske værdier bliver vurderet ud fra, om de er i harmoni med de faste principper, samt pligter, uafhængigt af konsekvenserne. I revisionsprofessionen fastslås det at pligtetikken er den grundlæggende forpligtelse til sandfærdighed, professionel kompetence, fornøden omhu, samt objektivitet.(International Federation of Accountants, 2023) Her vil kunstig intelligens kunne være med til at retfærdiggøre handlinger, som er med til at svække revisors ansvar, professionelle dømmekraft eller uafhængighed, også til trods for de øgede optimeringer ved effektiviteten teknologien giver. Denne pligtetiske position forklarer Jan K. Mortensen således:

”Uanset hvor effektivt et værktøj er, kan det ikke erstatte det ansvar, vi har som revisorer”(Mortensen, 2025, ll. 72–73)

Herved understreget det, at revisors ansvar ikke blot kan mindskes til nytte, men også skal integreres i den professionelle pligt over for offentligheden, hvor pligtetikken virker som en etisk modvægt til de nytteetiske argumenter for anvendelsen af kunstig intelligens. I praksis kan revisors etiske vurderinger ikke altid placeres specifikt inden for blot én af de etiske teorier, derfor opstår der et spændingsfelt, hvor revisor må vurdere effektiviteten og konsekvenserne op imod de faste forpligtelser.(Saunders, Lewi & Thornhill, 2019) Dette påpeger Thomas Kühn således:

”Vi accepterer effektivitet, men kun inden for nogle meget klare rammer. Der er ting, man ikke må gå på kompromis med” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Kritisk realistisk kan denne spænding forstås som outputtet af de konkurrerende mekanismer, hvor nytteetikken fremmes gennem den teknologiske udvikling, det regulatoriske pres, samt konkurrencen.(Saunders, Lewi & Thornhill, 2019) Alt imens pligtetikken er integreret i professionsetikken, offentlighedens forventninger, samt reguleringerne. Handlingerne bliver udformet ud fra hvilke mekanismer, som er mest dominerende i helhed.

5.3.4 UAFHÆNGIGHED & OBJEKTIVITET I EN TEKNOLOGISK KONTEKST

De centrale etiske principper i revisionen er uafhængighed og objektivitet, da disse er afgørende for om der opretholdes en rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant. Ifølge IESBA's Code og Ethics så er uafhængighed både en faktisk, men også en åbenbar dimension, hvor objektivitet indebærer at revisor ikke lader sig påvirke af bias, egne interessekonflikter eller uhensigtsmæssige påvirkninger.(International Federation of Accountants, 2023) I det kunstig intelligens i højere grad bliver anvendt i revisionen, opstår spørgsmålet om, hvordan principperne bliver fastholdt, når beslutningsgrundlaget i et større omfang er bygget op om de algoritmiske analyser. Her viser interviewmaterialet, at den kunstige intelligens kan bidrage til en forholdsvis standardisering, samt konsistens i revisionen hvor objektiviteten kan blive forstærket. Dette påpeger Thomas Kühn således:

”Når vi arbejder med fælles værktøjer og standarder, bliver vurderingerne mere ensartede og det kan faktisk styrke objektiviteten” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Pointen her er, at teknologien kan fungere som en sikkerhed mod de subjektive vurderinger, samt den uformelle praksis, som kan opstå i tætte relationer. Herved kan kunstig intelligens mindske traditionelle uafhængighedstrusler, såsom fortrolighedstrusler, hvor fokuset flyttes fra de personlige vurderinger til de mere strukturerede analyser. Derudover viser empirien også, at teknologien kan give nye former for uafhængighed, der ikke direkte kan rettes mod de klassiske etiske rammer. Dette fremhæver Jan K. Mortensen således:

”Man kan godt blive så vant til systemerne, at man stopper med at udfordre dem”(Mortensen, 2025, ll. 81–82)

Udsagnet her viser at der er en latent trussel mod objektiviteten, da outputtet fra algoritmen kan anses som den gyldige sandhed, hvor objektiviteten ikke alene er spørgsmålet om de fraværende eksterne interesser, men også omkring de mentale tilbøjeligheder, samt den selvstændige tankegang. (Davis, 1989) Ved at forholde sig ukritisk afhængigt til de teknologiske systemer, kan der skabes en ny form for bias. Her påpeger forskeren Claus Mørkbak Højrup, at algoritmer aldrig kan anses for værende neutrale:

”Der ligger altid valg i modellerne – både i data og i, hvad man vælger at optimere efter” (Højrup, 2025, ll. 140–141)

Pointen her kan knyttes til det algoritmiske bias og gennemsigtighed, hvor de teknologiske systemer kan genskabe allerede eksisterende antagelser, samt prioriteringer. (Burrell, 2016) Dette kan udfordre objektiviteten, hvis revisoren ikke engagerer sig kritisk til de risici og forhold, som de kunstig intelligens systemerne enten fremhæver eller ignorerer. Fra et mere kritisk realistisk perspektiv kan uafhængigheden og objektiviteten anses for nye egenskaber, hvor der opstår et samspil mellem både de individuelle, teknologiske, samt organisatoriske mekanismer. Her kan kunstig intelligens medvirke til både at styrke, men samtidig også svække disse egenskaber, da teknologien kan understøtte uafhængigheden og objektiviteten, ved der er klare faktorer som ledelsesstrukturer, reviewprocesser og gennemsigtighed, mens der ved mindre klare faktorer kan teknologien lede til bias og afhængighed.

Ydermere giver anvendelsen af kunstig intelligens også et spørgsmål om, hvilken relation revisoren har til klienten. Der vil her kunne opstå en asymmetri, hvis klienten har minimal indsigt i de teknologier, som bliver anvendt, hvilket kan udfordre krav og etiske principper, såsom det professionelle adfærd, samt den ansvarlige kommunikation. (International Federation of Accountants, 2023) Samlet kan kunstig intelligens både styrke, men også svække revisors uafhængighed og objektivitet.

5.3.5 GENNEMSIGTIGHED & ANSVARLIGHED

Som objektivitet og uafhængighed er gennemsigtighed og ansvarlighed også centrale etiske principper i revisionen, hvor disse får en ny betydning ved brugen af kunstig intelligens som understøttende teknologi. Gennemsigtigheden kan relateres til kravet om forklarbarhed, dokumentation, samt muligheden for at kunne efterprøve resultaterne, hvor ansvarlighed kan knyttes til revisors forpligtelser til at kunne stå til ansvar for konklusionerne og processerne. Ved brugen af kunstig intelligens er det med til at udfordre disse principper, da de teknologiske systemer kan være mere komplekse, vanskelige at redegøre for, samt uigennemsigtige. Gennem interviewmaterialet ses det, at gennemsigtighed bliver opfattet som en væsentlig faktor for den etisk forsvarlige brug af kunstig intelligens i revisionen. Interviewrespondenterne fremhæver at kunstig intelligens kan anvendes retmæssigt, hvis revisoren har evnerne til at kunne forklare, hvordan resultaterne er opstået, hvor Jan K. Mortensen udtrykker dette tydeligt således:

”Hvis jeg ikke kan forklare, hvordan vi er nået frem til et resultat, så kan jeg heller ikke bruge det som revisionsbevis”(Mortensen, 2025, ll. 82–83)

Her understreget det, at gennemsigtigheden ikke blot er en ideel funktionalitet, men også en professionel nødvendighed, som er knyttet til revisors ansvar. Den professionelle kompetence, samt den fornødne omhu er ifølge revisionsstandarderne og IESBA's Code og Ethics, at revisor skal kunne blive dokumenteret og redegøre for vurderingerne.(International Federation of Accountants, 2023) Her påpeger forskeren Claus Mørkbak Højrup, at der ved en manglende gennemsigtighed vil opstå strukturelle problemer ved nogle kunstig intelligens modeller:

”Nogle modeller er i praksis sorte bokse og det gør det svært at forklare, hvorfor de når frem til bestemte resultater”(Højrup, 2025, ll. 141–142)

Problematikken her kan referere til den algoritmiske transparens, hvor komplekse modeller kan være med til at mindske brugerens mulighed for både at kunne forstå, men også udfordre outputtet.(Burrell, 2016) I revisionen kan der her skabes et etisk dilemma, da der ved en

manglende gennemsigtighed er en risiko for at svække revisors mulighed for at praktisere en ansvarlig dømmekraft, samt have en professionel skepsis. Denne udfordring fremhæver Thomas Kühn, hvorved han forklarer, hvordan denne kan imødekommes gennem klare rammer:

”Vi bruger kun værktøjer, hvor vi kan dokumentere processen og forklare resultaterne i et review” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Her peges der på, at gennemsigtigheden i praksis bliver håndteret gennem ledelsesdokumentationskrav, samt interne kontroller, hvor kunstig intelligens kan understøtte ansvarlighed, hvis disse er til stede, mens ved mangel af disse, vil der være en øget risiko for, at teknologien bliver anvendt uden de tilstrækkelige etiske overvejelser.

Ansvarligheden er sammenhængende med gennemsigtighed, hvor revisor udelukkende kan holdes til ansvar for beslutninger og konklusioner, der kan både kan forklares, men også efterprøves. Dette er væsentligt i forhold til offentlighedens tillid til revisionen. Ansvarlighed er et centralt princip i professionsetikken, da gyldigheden heraf afhænger af evnen til at være ansvarlig for sine handlinger. (Duska, Duska & Ragatz, 2011)

I det kritisk realistiske perspektiv kan gennemsigtighed og ansvarlighed anses for værende mekanismer, som regulerer teknologiens påvirkning i praksis, hvor kunstig intelligens er en mekanisme, der udarbejder analyser, men ved manglende gennemsigtighed ville disse analyser ikke kunne anvendes etisk forsvarligt. (Saunders, Lewi & Thornhill, 2019) Hermed fungerer gennemsigtigheden som et grundlag for, at ansvaret kan placeres specifikt hos revisoren.

Ydermere kan kravet om gennemsigtighed skabe en konflikt til ambitionen om effektivitet, samt avancerede modeller, hvor mere komplekse kunstig intelligens systemer kan udarbejde stærkere analytiske resultater, men vil ligeledes være vanskelige at redegøre for. Her skabes der et etisk valg mellem enten den analytiske styrke eller forklarbarheden. Ved brug af kunstig intelligens kan der udarbejdes mere avancerede modeller, som ofte indebærer en højere analytisk performance, men samtidig også en lavere forklarbarhed. (Duska, Duska & Ragatz,

2011)(Doshi-Velez, Kim, 2017) Førhen har forklarbarheden vægtet højest, da revisionsstandarden stiller krav om både dokumentation, forståelse, samt efterprøvning.(International Federation of Accountants, 2025) Derudover er revisionen også historisk relateret til både synlighed og forklarbarhed i processerne.(Power, 1997)

5.3.7 ETISKE FUNDAMENT I EN TEKNOLOGISK REVISION

Det etiske fundament er aktuelt ved brugen af kunstig intelligens, da det fungerer som en vejledning i samspillet mellem den teknologiske udvikling og de grundlæggende værdier i revisionen. I de ovenstående afsnit er de mere konkrete etiske dilemmaer blevet forklaret, hvor dette afsnit samler etikken som fundamentet i en teknologisk proces. Interviewmaterialet viser, at revisorerne i praksis ikke anser etik som et supplement til teknologien, men mere som en nødvendighed, hvor Jan K. Mortensen siger således:

”Teknologi kan aldrig stå alene. Det er stadig vores professionelle og etiske ansvar, der sætter rammerne for, hvad vi kan og må”(Mortensen, 2025, ll. 88–89)

Her illustreres det, at etik virker som en normativ ramme, som er med til at afgrænse den teknologiske anvendelighed. Kunstig intelligens fremmer her revisionen, dog kun i den grad at det bliver anvendt i overensstemmelse med de professionelle forpligtelser, som en revisor har til offentligheden. I forhold til IESBA's Code of Ethics, skal revisoren arbejde ud fra de grundlæggende principper, såsom ærlighed, professionelle kompetencer, den fornødne omhu, samt objektivitet, hvor disse principper er neutrale, men ikke blinde for teknologien.(International Federation of Accountants, 2023) De virker her som retningslinjer, som både skal fortolkes og implementeres i den teknologiske forbindelse. Etikken bliver her en kontinuitetsmekanisme, som skal sikre, at kerneværdierne bliver opretholdt. Dette etiske fundament i praksis påpeger Thomas Kühn således:

”Vi arbejder meget bevidst med, at etik og kvalitet går forud for teknologi. Det er indlejret i vores processer og review” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Det indikeres her, at etik ikke blot er et individuelt ansvar, men samtidig også et organisatorisk ansvar, hvor de etiske principper er implementeret i både politikker, review-processer og procedurer, hvorved teknologien er med til at harmonisere dette uden, at svække det normative grundlag. Yderligere understreger forskeren Claus Mørkbak Højrup, at det etiske fundament er afgørende for at undgå, at teknologien overtager praksissen:

”Hvis man ikke har klare etiske rammer, risikerer teknologien at sætte dagsordenen i stedet for professionen”(Højrup, 2025, ll. 192–193)

Pointen referer til teknologi og etik, hvor teknologier ofte kan medføre en vis form for forskydning, hvis de ikke indarbejdes i den allerede eksisterende struktur.(Bijker, Hughes & Pinch, 1987) Denne forskydning kan være med til at udfordre revisionens gyldighed, hvis effektiviteten bliver prioriteret højere end både ansvaret, uafhængigheden og forklarbarheden. Kritisk realistisk kan etik anses for en underliggende mekanisme, som er med til at regulere den teknologiske indflydelse. Kunstig intelligens vil her give en mulighed på det faktiske niveau, hvor det er de etiske normer, samt værdier, som er med til at bestemme, hvordan denne mulighed i praksis bliver gjort aktuel.(Bhaskar, 2008)(Saunders, Lewi & Thornhill, 2019) Hvis de etiske mekanismer er solide og samtidig et tydeligt integreret, kan kunstig intelligens blive anvendt både ansvarligt, samt kvalitetsforbedrende, mens hvor mekanismerne er svage, vil risikoen for en ukritisk og uetisk anvendelse blive øget.(E et al., 2018) Derudover agerer etik som et kommunikativt fundament mellem revisoren, klienten og offentligheden, her er gennemsigtighed, forklarbarhed, samt ansvarlighed ikke kun nogle interne krav, men også nogle betingelser for at tilliden fra offentligheden bliver opretholdt.(Power, 1997) Revisionens gyldighed er forbundet til evnen til at kunne gøre processer både synlige, men også forståelige, hvorved det etiske fundament bliver mere centralt i en kunstig intelligens revision.(Power, 1997)

5.4 REGULERINGENS ROLLE

5.4.1 REGULERING SOM RAMME FOR PROFESSIONEL DØMMEKRAFT

Et centralt element i revisionen er regulering, der agerer som den formelle ramme for, hvordan revisor praktiserer den professionelle dømmekraft. Her fastsætter revisionsstandards, lovgivningen og de etiske regler grundkrav til revisionen, dog kan disse faktorer ikke i sig selv være med til at sikre en høj revisionskvalitet. I og med kunstig intelligens i højere grad implementeres i revisionen sætter det spørgsmålstegn ved, hvordan reguleringer både kan være med til at hjælpe, men samtidig også hæmme den professionelle dømmekraft. Ifølge standarderne anses den professionelle dømmekraft som en nødvendighed for gennemførelsen, hvor ISA 200 præciserer, at revisor skal praktisere både professionel dømmekraft og skepsis gennem hele revisionen. (International Federation of Accountants, 2025) Dette gøres gennem vurdering af revisionsbeviset, konklusioner, samt risici. Behovet for dømmekraft bliver dermed ikke ophævet ved regulering, men er derimod en strukturerende ramme for, hvordan den professionelle dømmekraft skal praktiseres. Empirien indikerer, at revisorerne overordnet anser regulering som en nødvendighed, samt et retmæssigt fundament for revisionen, hvor Jan K. Mortensen påpeger, at standarderne er med til at sætte nogle klare grænser for, hvordan teknologien bliver anvendt:

”Reglerne er der for at sikre, at vi ikke bare gør, hvad der er teknisk muligt. De sætter nogle klare rammer for vores vurderinger” (Mortensen, 2025, ll. 106–107)

Dette peger på, at regulering agerer som en vejledning til den teknologiske udvikling, hvor kunstig intelligens kan forstærke analysemulighederne, mens regulering er med til at bestemme, hvilke analyser der kan benyttes som revisionsbevis, samt hvilke krav der pålægges forklarbarheden og dokumentationen. Ydermere viser empirien også, at regulering hverken kan eller bør være fuldstændig, hvor Thomas Kühn her påpeger, at standarder ikke kan beskrive alle teknologiske løsninger:

”Standarderne kan ikke beskrive alle teknologiske løsninger. Det er derfor stadig op til revisor at vurdere, om noget er fagligt forsvarligt” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Her tydeliggøres reguleringens rolle, hvor det anses for en rammesætter, men samtidig ikke erstatter den professionelle dømmekraft. Revisionskvaliteten er udfaldet af samspillet mellem de formelle regler og revisors egne individuelle vurderinger, hvor der ved en overregulering kan være en risiko for at understøtte en mere regelorienteret fremgangsmåde, hvorved fokuset bliver flyttet fra den faglige vurdering til den formelle overholdelse.(Francis, 2004) Forskeren Claus Mørkbak Højrup påpeger, at regulering har en vigtig funktion ved anvendelsen af teknologier:

”Når teknologien bliver mere kompleks, bliver det også vigtigere, at der er klare rammer for ansvar og brug”(Højrup, 2025, ll. 193–194)

Pointen fra dette udsagn refererer til den nyere EU-regulering af kunstig intelligens, såsom EU's AI Act, der forsøger at fastsætte nogle risikobaserede rammer for brugen af kunstig intelligens. Reguleringen bestræber sig ikke på at fastsætte nogle konkrete tekniske løsninger, men derimod præciserer nogle krav til ledelses gennemsigtigheden og ansvarligheden.(E et al., 2018) I revisionen kan dette være med til at fremme den professionelle dømmekraft gennem tydeliggjorte rammer i stedet for en mere teknisk styring. Kritisk realistisk kan regulering anses som en strukturel mekanisme på det faktiske niveau, som er med til at påvirke, hvordan den professionelle dømmekraft gennemføres i praksis.(Saunders, Lewi & Thornhill, 2019) Regulering er her med til at skabe både muligheder, samt begrænsninger for handlinger, dog er det først i forbindelse med revisions vurderinger, etiske normer og organisatoriske processer, at reguleringen får en mere håndgribelig betydning.(Saunders, Lewi & Thornhill, 2019)(Bhaskar, 2008)(Black, 2008) Hvis reguleringen er tydelig, samt fleksibel, kan den være med til at fremme den ansvarlige implementering, hvis den derimod er uklar og ufleksibel, så vil den enten skabe uetisk praksis eller være med til at hæmme den faglige udvikling.(Black, 2008)(International Federation of Accountants, 2025)(Francis, 2004)

5.4.2 ISA 315 & RISIKOVURDERING I ET DIGITALT MILJØ

En central revisionsstandard er ISA 315, hvor der kravene til identificering, samt vurdering af risici for fejlinformation fastlægges gennem en forståelse af virksomheden, samt dens omgivelser. I forbindelse med en stigende digitalisering af regnskabsprocesserne og brugen af

kunstig intelligens, bliver betingelserne for risikovurderingen fundamentalt forandret. Herved opstår spørgsmålet om, hvordan ISA 315 både kan anvendes, samt fortolkes i et mere digitalt miljø, hvor mængderne af data, automatiseringen og de komplekse teknologiske systemer dominerer i højere grad. Ved den reviderede ISA 315 lægges der vægt på, at revisoren opnår en forståelse af virksomhedens systemer, såsom miljøet og de interne kontroller.(International Federation of Accountants, 2025) Standarden bekræfter tydeligt, at teknologien er med til at påvirke både risici, samt tilgangen til risikovurderingen. I et mere teknologisk miljø kan der opstå risici i forbindelse med de automatiserede processer, de mere komplekse dataflows, samt ved anvendelsen af de komplekse værktøjer, hvorved der bliver stillet højere krav til den faglige og teknologiske forståelse. Interviewmaterialet viser, at digitalisering og kunstig intelligens både er med til at styrke, men samtidig også udfordre risikovurderingen, hvor Jan K. Mortensen påpeger følgende:

”Vi har i dag mulighed for at analysere langt større datamængder, hvilket giver et bedre udgangspunkt”(Mortensen, 2025, ll. 33–34)

Udsagnet referer til den dataanalytiske revision, hvor brugen af de komplekse analyser kan være med til at forbedre identificeringen af afvigelser og risikoområder.(Appelbaum et al., 2017)(Alles, Gray, 2016) Her kan kunstig intelligens fremme ISA 315’s hensigt, hvor revisors evne til at identificere risici tværgående hele populationen frem for blot stikprøver. Derudover viser empirien også, at teknologien er med til at skabe nye former for risici, der ikke per definition er synligt gennem de mere traditionelle revisionsmetoder. Risikoen for at automatiseringen kan skjule eventuelle fejl bliver påpeget af Thomas Kühn således:

”Når processer er fult automatiserede, kan fejl reproducere sig systematisk, uden at de er lette at opdage” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Observation fremmer forskningen, der indikerer, at de automatiserede systemer kan skabe systematiske risici, hvorved fejl ikke blot opstår tilfældigt, men derimod konstant bliver gentaget.(Knechel et al., 2013) Ved standarden ISA 315 nødvendiggøres det, at revisor har en

forståelse af, hvordan de teknologiske systemer og kontroller agerer, såsom hvordan automatiseringen kan være med til at påvirke risikoen for væsentlige fejl. Denne udfordring i risikovurderingen, som de komplekse modeller udleder, påpeger forskeren Claus Mørkbak Højrup at hvis man ikke forstår, hvordan modellen arbejder, kan man overse både bias og systematiske fejl” (Mortensen, 2025, ll. 33–34)

Herved illustreres der en central udfordring i forbindelse med ISA 315, hvor risikovurderingen ikke blot betinger adgangen til data og analyser, men også for forklarbarheden og forståelsen af teknologien. Revisor skal her kunne vurdere væsentligheden, samt pålideligheden af den anvendte information, hvorved kunstig intelligens værktøjerne ikke kan benyttes ukritisk i risikovurderingen. (International Federation of Accountants, 2025) Fra det kritisk realistiske perspektiv anses ISA 315 som et fundament, hvor der skabes betingelser for risikovurderingen, hvorved den først får en håndgribelig betydning gennem dømmekraft og praksis. (Saunders, Lewi & Thornhill, 2019) Teknologien bliver her en mekanisme, som både styrker og forvrænger risikovurderingen. Ved solide kompetencer, etiske normer og ledelsesstrukturer fremmer kunstig intelligens en mere nuanceret, samt datadrevet risikovurdering, hvorimod ved svagere mekanismer, så øges risikoen for, at teknologien kan være med til at udvikle en kunstig vished.

Revisionskvaliteten er med til at understøtte denne point, hvor DeAngelo fastslår at revisionskvaliteten som sandsynligheden for, at revisor både opdager, samt rapporterer væsentlige fejl, hvor kunstig intelligens kan øge denne sandsynlighed for opdagelsesevne, dog kun hvis revisor både forstår, samt udfordrer de anvendte teknologiske værktøjer. Hvis revisor derimod i for høj en grad stoler på teknologiens output, kan denne sandsynlighed for rapportering forringes. (DeAngelo, 1981)

5.4.3 CSRD & ØGET DATAKOMPLEKSITET

Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD, resulterer i en betydelig forøgelse af rapporteringsforpligtelserne og stiller med også nye krav til både datagrundlaget, kontrol, samt processerne. (European Parliament, 2023) Traditionelt har en finansiell rapportering været bygget på forholdsvis standardiserede og strukturerede data, hvor der ved CSRD præsenterer en række forskellige ikke-finansielle oplysninger, såsom ESG-data, der i mange tilfælde er mere

kompleks, langsigtet, samt kvalitativt.(International Federation of Accountants, 2025)(Knechel et al., 2013)(European Parliament, 2023) Udviklingen her er med til at øge kompleksiteten i dataen og samtidig udfordrer revisors rolle i forhold til risici, revisionsbeviset og datakvaliteten. Der forudsættes af CSRD, at virksomheder laver rapporteringer i harmoni med European Sustainability Reporting Standards, ESRS, som udspringer af princippet om dobbelt væsentlighed, hvor både de samfundsmæssige, samt finansielle påvirkninger skal evalueres. Hermed medføres der en omfattende ekspansion af både mængder og typer af data, som revisor skal tage højde for. CSRD skaber et skift fra den primære rapportering til en mere systematisk, kontrollerbar og datadreven bæredygtighedsrapportering.(European Parliament, 2023) En øget kompleksitet i dataen ikke kun er mængden af data, men også kvaliteten, modenheden og konsistensen. Revisionskvaliteten er forbundet med revisors evne til at kunne evaluere på pålideligheden af datagrundlaget, hvor der ved nyere, mere ustrukturerede og skønbaserede datakilder, skærpes kravene til den professionelle dømmekraft.(Knechel et al., 2013) Her påpeger Thomas Kühn, at CSRD ikke direkte stiller krav til de interne processer og kontroller i virksomheden:

”Det handler ikke kun om at få tallene frem, men om at have processer og kontroller, der gør dem troværdige” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Dette referer til revisionsstandarden, hvor fokus er på de interne kontroller som er centralt i risikovurderingen. Ved CSRD bliver vurderingen af miljøet mere kompleks, idet dataen ofte bliver indsamlet gennem de teknologiske systemer, eksterne datakilder og organisatoriske enheder. IAASB påpeger at revisionen af de ikke-finansielle informationer nødvendiggør en tilpasning af metoderne, hvorved forståelsen af de forskellige processer og kontroller er væsentlige for at kunne opnå det tilstrækkelige, samt mest egnede revisionsbevis.(International Federation of Accountants, 2025) Ydermere viser empirien også, at der i en stigende grad bliver anvendt kunstig intelligens til den øgede kompleksitet i dataen, hvor Claus Mørkbak Højrup påpeger, at de teknologiske værktøjer kan være med til at fremme behandlingen af de større og mere komplekse datasæt:

”Uden teknologi bliver det svært overhovedet at overskue de datamængder, som bæredygtighedsrapporteringen kræver” (Mortensen, 2025, ll. 33–34)

Pointen her om at dataanalytiske værktøjer kan være en nødvendighed for at kunne behandle kompleksiteten i rapporteringen, men samtidig kan disse også skabe nye risici, i tilfælde af revisor ikke har den fulde forståelse af værktøjerne eller det anvendte data. (Alles, Gray, 2016) Gennem CSRD kan dette lede til en situation, hvor teknologien bliver anvendt til både at håndtere denne kompleksitet, men samtidig også medfører en afstand mellem revisoren og datagrundlaget. Kritisk realistisk anses CSRD som en strukturel mekanisme, som er med til at udvide omfanget af revisionsopgaven, samt dens kompleksitet. (Saunders, Lewi & Thornhill, 2019) Mekanismen realiseres i praksis gennem rapporteringsprocesser, de teknologiske løsninger og de professionelle vurderinger, som anvendes til databehandlingen. Hvis disse faktorer er veludviklede, samt sammenhængende, vil CSRD medvirke til en øget gennemsigtighed og kvalitet i bæredygtighedsrapporteringen, mens hvor faktorerne er underudviklede og usammenhængende, vil risikoen for formel overholdelse uden den faktiske informationsværdi øges. (European Parliament, 2023) (Flower, 2015) (Power, 1997)

En øget rapportering kan medføre rutinepræget praksis, hvor fokuset bliver flyttet fra dens indhold til dens form. (Power, 1997) Ved CSRD giver dette en risiko for, at virksomheder skaber større mængder af data, uden ligeledes at forbedre kvaliteten og væsentligheden, hvorved der bliver stillet yderligere krav til den kritiske tilgang.

5.4.4 EU'S AI ACT – FREMTIDIG RAMMESÆTNING AF ANSVAR

EU's Artificial Intelligence Act, AI Act, er den første grundige og obligatoriske regulering af kunstig intelligens, hvor denne viser et afgørende element til at sætte en ramme for ansvar, ledelse og risikohåndteringen ved at anvende kunstig intelligens. Til trods for at AI Act ikke specifikt er fokuseret på revisionsprofessionen, så har reguleringen stadig en væsentlig effekt på revisionen, da kunstig intelligens i højere grad bliver anvendt som en understøttende teknologi til beslutningstagningen i den finansielle rapportering, kontrol og risikovurdering. AI Act er bygget på en risikobaseret tilgang, hvor kunstig intelligens-systemerne bliver sorteret efter deres latente påvirkning på sikkerheden, rettighederne og den samfundsmæssige

tillid.(European Commission, 2024) Systemer der bliver kategoriseret som højrisko er disse som anvendes i højt regulerede områder, hvor der opstår skærpede krav til ledelse, dokumentation, gennemsigtighed, samt den menneskelige kontrol. I revisionen kan kunstig intelligens værktøjer, såsom risikovurderingen, kontroltest eller dataanalysen, placeres inden for denne kategori, hvor det er afhængigt af funktionen og anvendelsesområderne hvilken risiko de udleder. Interviewmaterialet viser, at revisorerne er opmærksomme på, at AI Act kan have en indvirkning på ansvarsplaceringen i revisionen, hvor Thomas Kühn påpeger således:

”Det kan være en fordel med klare krav til ansvar og dokumentation, så det er tydeligt, hvem der har ansvaret, når teknologi bruges” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Udtalelsen ovenfor peger på, at AI Act kan forstærke allerede eksisterende regulering, hvor ansvarsforholdet mellem mennesket og teknologien bliver tydeliggjort. AI Act hævder at det overordnede ansvar forbliver hos den menneskelige aktør, da der stilles krav til menneskelig indsigt gennem reguleringen, hvorved de kunstig intelligens systemer ikke må fremstå uafhængigt uden menneskelig kontrol.(European Commission, 2024) Tilgangen her er i overensstemmelse med de allerede eksisterende normer, hvor ISA 200 understreger, at revisoren bærer det fulde ansvar for konklusionen, uafhængigt af de anvendte værktøjer.(International Federation of Accountants, 2025) Her vil AI Act ikke ændre på revisors ansvar, men derimod være med til at forstærke og implementere dette ansvar i en teknologisk sammenhæng, hvor der stilles krav til kontrollen, gennemsigtigheden og dokumentationen af anvendelsen af kunstig intelligens. Reguleringen kan dermed få en adfærdskorrigerende effekt, som forsker Claus Mørkbak Højrup påpeger:

”Når der kommer krav til dokumentation og ansvar, bliver man også mere bevidst om, hvordan man bruger modellerne” (Mortensen, 2025, ll. 33–34)

Herved fremmes den ansvarlige brug af kunstig intelligens, hvor regulering kan anses som en mekanisme, som bidrager til en ansvarlig udvikling, samt anvendelse af teknologien i stedet for en ukritisk implementering.(Floridi et al., 2018)(European Commission, 2024) I revisionen kan

AI Act dermed være med til at sikre, at både innovation og effektivitet sker uden at kompromittere den professionelle dømmekraft og etiske forpligtelser.(International Federation of Accountants, 2023) Kritisk realistisk anses AI Act som en strukturel mekanisme på det faktiske niveau, som er med til at påvirke, hvordan kunstig intelligens bliver anvendt i praksis i revisionen. Reguleringen skaber her nogle formelle rammer, samt krav, hvor det først får en håndgribelig betydning gennem de professionelle vurderinger, de organisatoriske processer og de etiske normer.(Saunders, Lewi & Thornhill, 2019)(Bhaskar, 2008) Hvis AI Act bliver implementeret sammen med nogle stærke ledelsesstrukturer og et stærkt etisk fundament, vil anvendelsen af kunstig intelligens her fremme ansvarligheden og kvaliteten, mens ved en mangelfuld implementering, øges risikoen for regelefterlevelse uden den faktiske informationsværdi.(Power, 1997)(Black, 2008) Ydermere lægger AI Act op til spørgsmålet om, hvordan samspillet er mellem de allerede eksisterende reguleringer og den nye teknologiregulering. Der vil her kunne opstå gråzoner, hvor kravene enten kan forekomme samtidigt eller supplerer hinanden, hvorved der bliver præsenteret øgede krav til forståelsen af både standarderne og de teknologiske rammer.(European Commission, 2024)(Knechel et al., 2013) Her understreges nødvendigheden vigtigheden af, at revisorer ikke alene udvikler de tekniske kompetencer, men også en forståelse af kontrollen og etikken ved brugen af kunstig intelligens.

6. DISKUSSION

6.1 KUNSTIG INTELLIGENS ÆNDRER ARBEJDSGANGE MERE END ANSVAR

Analysen peger på, at kunstig intelligens i revisionen i en højere grad er med til at ændre arbejdsgange, metoder, samt processer, mere end det er med til at ændre det grundlæggende ansvar, der stadig lægger hos revisoren. Kunstig intelligens er med til at påvirke planlægningen, gennemførelsen og dokumentationen af revisionen, men ikke hvem der har det endelige ansvar for konklusionen. Denne observation ses i både interviewmaterialet, litteraturen og i den gældende regulering.

Empirien der er blevet brugt i analysen, viser at, kunstig intelligens har haft en stor betydning for de operationelle og analytiske dele i revisionsprocessen, hvor revisorerne beskriver, hvordan teknologien både giver mulighed for analyse af større mængder af data, en mere systematisk risikovurdering, samt en automatisering af de mere rutineprægede opgaver. Her påpeges det af Jan K. Mortensen at kunstig intelligens er med til at ændre måden risici bliver identificeret:

”Vi får et helt andet overblik med de værktøjer, men det er stadig os, der skal tage stilling til, hvad det betyder”(Mortensen, 2025, ll. 37–39)

Her understøttes det, at kunstig intelligens er et rådgivende værktøj, som er med til at ændre arbejdsgangene, men samtidig ikke flytter ansvaret væk fra revisoren. Ligeledes påpeger Thomas Kühn, at teknologien er med til at effektivisere revisionen, mens ansvarsplaceringen forbliver den samme:

”Teknologien hjælper os med at arbejde smartere, men ansvaret kan vi ikke automatisere”
(Kühn, 2025, ll. 92–94)

Empirien afspejler her revisionsstandarderne, hvor ISA 200 præciserer, at revisoren har det fulde ansvar for både opgaven og konklusionen ligegyldigt hvilke værktøjer, som er blevet anvendt. Kunstig intelligens er her ikke med til at ændre den regelfastsatte ramme for ansvaret,

men er med til at påvirke, hvordan arbejdet bliver udført inden for rammen.(International Federation of Accountants, 2025)

I relation til forskningen kan udviklingen her drage paralleller til DeAngelos definition af revisionskvaliteten, hvor der præciseret at kvaliteten afhænger af den sandsynlighed der er for både at opdage, samt rapportere væsentlige fejl.(DeAngelo, 1981) Kunstig intelligens kan her være med til at øge denne sandsynlighed, da det giver et større omfang af dataen og mere avancerede analyser. Dog er sandsynligheden for rapportering stadig afhængig af den professionelle dømmekraft og uafhængighed. Brugen af kunstig intelligens øger visse dele af revisionen uden at ansvarsforholdene bliver ændret. Ydermere bliver denne pointe understøttet af EU's AI Act, hvor der fastholdes, at der skal forekomme en menneskelig kontrol og ansvar ved at benytte sig af kunstig intelligens.(European Commission, 2024) Reguleringen her erstatter ikke den menneskelige dømmekraft, men er mere med til at sikre, at teknologien bliver anvendt inden for rammerne for ansvarlighed. AI Act er en regulering, som påskønner, at teknologien ændrer, hvordan arbejdet bliver udført, men ikke på hvem der er den ansvarlige.(European Commission, 2024)

Diskussionen leder til at forekommer nye risici, såsom en forskydning i arbejdsgangene, hvor dele af revisionen enten bliver automatiseret eller forstærket af kunstig intelligens. Herved kan der opstå en øget sikkerhed, samt objektivitet, der kan være med til at udfordre den professionelle skepsis. På trods af at ansvaret officielt ikke bliver ændret, kan ansvaret i praksis blive mere kompleks, da revisor i højere grad bliver nødsaget til at forholde sig til de teknologiske rammer, datakvaliteten og algoritmens hypoteser.

Overordnet kan kunstig intelligens karakteriseres mere som en procesoptimering, mere end en nytænkning af ansvaret. Her er teknologien med til at optimere på arbejdsgangen, kompetencerne og metoderne, men ikke på de mere grundlæggende elementer, såsom ansvaret, som stadig lægger hos revisoren. Hermed understreges det, at udfordringen i revisionen ikke er, at ansvaret bliver nyfortolket, men rettere at arbejdsgange, kompetencer og etikken, bliver udviklet i takt med teknologien.

6.2 DØMMEKRAFT

Derudover peger analysen også på, at den kunstige intelligens ikke reducerer den professionelle dømmekraft, men er med til at ændre og forstærke denne rolle. Traditionelt har dømmekraft haft fokus på vurderingen af regnskabstallene og den interne kontrol, hvor der ved anvendelsen af kunstig intelligens værktøjer i praksis sker end ændring i fokusset, som nu indebærer en vurdering af data, algoritmer, samt de teknologiske rammer. Herved ændrer kunstig intelligens ikke behovet for den professionelle dømmekraft, men overfører den til nye kriterier i revisionen. Dette fremmes også i interviewmaterialet, hvor Jan K. Mortensen påpeger, at kunstig intelligens kan bidrage med et bedre overblik:

”Al kan give et bedre overblik og pege på nogle mønstre, men den forstår jo ikke forretningen – det er stadig os, der skal vurdere, hvad der er væsentligt”(Mortensen, 2025, ll. 39–41)

Her vises der, at kunstig intelligens er et rådgivende værktøj, hvor den endelige fortolkning stadig er revisorens ansvar. Dette er i overensstemmelse med litteraturen om teknologidominans, hvor de avancerede systemer kan være med til at udarbejde analyser, men ikke erstatte den menneskelige vurdering af væsentligheden og konsekvenserne.(Arnold, Sutton, 1998) Derudover påpeger respondenterne også, at den professionelle dømmekraft bliver udfordret af teknologien, hvor Thomas Kühn påpeger, at outputtet fra den kunstige intelligens kan virke troværdigt og præcist, hvor det kan være svært at udfordre:

”Når noget kommer ud af et system og ser meget datadrevet og præcist ud, så kræver det faktisk mere erfaring at sige: ’det her tror jeg ikke på’” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Dette fremmer teorien om automatiseringsbias, hvor den endelige beslutningstager har en tendens til at tillægge de automatiserede systemer en dominerende rolle.(Dzindolet et al., 2003)(Sheridan, Parasuraman, 2000) I revisionen kan dette føre til, at den professionelle dømmekraft ikke kun handler om at træffe beslutninger, men også at vise skepsis over for de teknologiske resultater. Ydermere bliver dette støttet op af den mindre erfarne revisor, Emil

Mogensen, som påpeger, hvordan dømmekraften ændrer sig i takt med inddragelsen af kunstig intelligens:

”Jeg oplever, at man hurtigt kan komme til at stole for meget på systemerne, hvis man ikke har erfaring til at stille de rigtige spørgsmål” (Mogensen, 2025, ll. 94–95)

Herved viser det, at dømmekraften ved brug af kunstig intelligens ikke kun er individuelt forhold, men også relateret til erfaring, oplæring og den organisatoriske støtte. Pointen her bliver fremmet af både Francis og Knechel, som påpeger, at den professionelle dømmekraft bliver udviklet gennem erfaring og professionelle socialisering. (Francis, 2004) (Knechel et al., 2013) Derudover præciserer revisionsstandarden den centrale rolle for dømmekraften, hvor ISA 200 understreger, at den professionelle dømmekraft, samt skepsis skal praktiseres gennem hele revisionen. (International Federation of Accountants, 2025) Dette betyder, at revisor ikke kun skal vurdere regnskabet, men også datakilderne, systemets begrænsninger, samt hypoteserne fra algoritmerne. Dette bliver fremmet gennem ISA 315, hvor det understreges, at der skal være en forståelse af informationssystemerne og de dertilhørende risici, hvorved dette krav bliver øget gennem brugen af kunstig intelligens. (International Federation of Accountants, 2025) Ydermere bliver denne pointe støttet op af forskeren, Claus Mørkbak Højrup, som fremhæver det teknologiske perspektiv, omkring hvis man ikke forstår, hvad modellen er trænet på og hvilke antagelser der ligger bag, så kan man heller ikke bruge outputtet ansvarligt (Mortensen, 2025, ll. 33–34)

Det vises her, at den professionelle dømmekraft ved brugen af kunstig intelligens også indebærer at der er en forståelse af den anvendte teknologi, hvilket er i overensstemmelse med EU's AI Act, hvor der stilles krav til den menneskelige kontrol. (European Commission, 2024)

Samlet set bliver den professionelle dømmekraft ikke tilsidesat ved brugen af kunstig intelligens, men bliver derimod nytænkt og forstærket. Revisoren rolle flytter sig fra blot at vurdere de finansielle informationer til også at skulle vurdere de teknologiske systemer,

datakilderne og algoritmens hypoteser. Herved bliver der stillet højere krav til erfaring, kompetencer og etikken, hvor dømmekraften stadig er det centrale i revisionen.

6.3 ETIK

I de forrige afsnit er der blevet konstateret at, kunstig intelligens er med til at ændre arbejdsgangen, samt øge kravene til den professionelle dømmekraft, hvor analysen yderligere viser, at kunstig intelligens kan være med til at rejse en række etiske udfordringer. Her er etikken et centralt element i vurderingen af, hvordan og hvilke betingelser kunstig intelligens skal anvendes under i revisionen. Interviewmaterialet viser her, at revisorerne i praksis oplever et dilemma mellem effektiviteten og ansvaret, hvor Jan K. Mortensen påpeger således:

”Der er ingen tvivl om, at vi kan blive mere effektive, men vi må aldrig ende i en situation, hvor vi ikke kan forklare eller stå på mål for vores konklusioner”(Mortensen, 2025, ll. 100–102)

Her tydeliggøres det, at effektiviteten ikke blot kan bruges som argument for anvendelsen af kunstig intelligens, hvilket også er i overensstemmelse med pligtetikken, hvor revisor har et ansvar, samt mulighed for at kunne stå ved egne handlinger, prioriteres højere end den øgede effektivitet.(Kant, 2011) Modsat understreges det af flere af respondenterne, at der er en samfundsmæssig fordel ved brugen af kunstig intelligens, hvor Thomas Kühn påpeger, at teknologien kan give en højere kvalitet, som leder til en større nytte:

”Hvis vi kan finde flere fejl og give et bedre grundlag for beslutninger, så har teknologien jo en klar berettigelse” (Kühn, 2025, ll. 92–94)

Dette kan sammenkobles til det nytteetiske perspektiv, hvor handlingerne bliver vurderet ud fra deres konsekvenser og den samlede nytte.(Mill, 2009) Herved kan kunstig intelligens anses for etisk ansvarligt, hvis det både styrker kvaliteten og tilliden til den finansielle data. Konflikten mellem pligtetik og nytteetik forekommer som det grundlæggende tema i empirien og teorien, hvor revisoren erkender, at der er et potentielle ved brugen af kunstig intelligens, mens teknologien ikke må svække de etiske principper. Dette påpeger den mindre erfarne revisor, Emil Mogensen således:

”Man kan hurtigt komme til at tænke, at systemet ved bedst, men det er jo stadig os, der har ansvaret, hvis noget går galt” (Mogensen, 2025, ll. 94–95)

Risikoen for ansvarsforskydning påpeges ligeledes her, hvor de etiske forpligtelser bliver flyttet indirekte fra revisoren til teknologien, hvilket er i overensstemmelse med IESBA's Code of Ethics, hvor moralen, objektiviteten og de professionelle kompetencer ikke blot kan overgives til teknologien. (International Federation of Accountants, 2023) Ydermere fremhæves det af empirien, at der opstår en udfordring ved tilliden til algoritmerne, hvor Claus Mørkbak Højrup påpeger at den manglende forståelse kan skabe etiske dilemmaer:

”Hvis man ikke forstår, hvordan algoritmen når frem til sit resultat, så er det et etisk problem at bruge det som beslutningsgrundlag” (Mortensen, 2025, ll. 33–34)

Denne påstand kan relateres til forklarbarheden og den ansvarlige anvendelse af kunstig intelligens, hvor det påpeges, at beslutninger, som hverken kan forklares eller udfordre, vil være med til at svække ansvaret og tilliden. (Burrell, 2016) (Floridi et al., 2018) Dette anses for værende udfordrende, idet forklarbarheden er en betingelse for både den interne kvalitetssikring, samt den eksterne troværdighed. Revisionens etik er tæt forbundet med tillid, hvor Power påpeger, at revisionens troværdighed ikke kun afhænger af sandfærdigheden fra teknologien, men også på evnen til at kunne udtrykke ansvarlighed, samt gennemsigtighed. (Power, 1997) Her kan kunstig intelligens være med til at styrke denne troværdighed, ved at teknologien bliver brugt under nogle klare etiske rammer. Dog kan den kunstige intelligens samtidig være med til at svække troværdigheden, hvis teknologien bliver anset for værende ukritisk, samt uigennemsigtig. Det etiske dilemma bliver afspejlet i EU's AI Act, hvor der stilles krav til den menneskelige kontrol, gennemsigtigheden og ansvarligheden, hvor reguleringen fungerer som en standardisering af de etiske principper. Her skal den teknologiske implementering skal foregå inden for nogle rammer, som er med til at beskytte de grundlæggende værdier, samt ansvar. (European Commission, 2024) Herved ændrer AI Act ikke de etiske forpligtelser, men er med til at præcisere dem i en den teknologiske sammenhæng.

Overordnet fungerer etikken ikke kun som en justering til den kunstige intelligens, men også som en solid ramme for revisionen til behandlingen af den teknologiske implementering. Problematikken her er ikke, at den kunstige intelligens ikke bliver anvendt etisk, men mere hvordan etikken bliver indarbejdet i den professionelle dømmekraft og de organisatoriske processer. Herved anses etikken som et aspekt, som er med til at afgøre, hvorvidt den kunstige intelligens er med til at øge kvaliteten og tilliden til revisionen, eller om den er med til at svække troværdigheden af revisionen.

6.5 BEGRÆNSNINGER & FORSLAG TIL VIDERE FORSKNING

Specialets formål har været at undersøge, hvordan den kunstige intelligens er med til at påvirke revisionen, hvor der har været lagt vægt på arbejdsgange, den professionelle dømmekraft og det etiske perspektiv. Til trods for det omfattende indblik i teknologiens påvirkning gennem både kvalitativ empiri, teorier og analyser, sker der samtidig en række begrænsninger, hvilket bør påskønnes, ydermere opstår der også et potentiale for en videre forskning af emnet. En af de overordnede begrænsninger ved specialet indebærer omfanget, samt den sammensætning der har været ved empirien fra interviewene, hvor undersøgelsen er bygget op om et begrænset antal af respondenter, hvorved det primært er revisorer fra større revisionshuse, samt én forsker. Denne metode har åbnet op for muligheden for en mere omfattende analyse af konsekvenserne ved kunstig intelligens, dog kan der forekomme bias i respondentvalgte, hvilket gør det ikke bliver fuldt repræsentativt af revisionsbranchen. Dette bliver også erkendt indirekte i empirien, hvor den anonyme Big-partner påpeger således:

”Vores tilgang er præget af, at vi har investeret massivt i teknologien. Det er ikke nødvendigvis repræsentativt for hele markedet”(Anonym Partner Big 4, 2025, ll. 166–167)

Udsagnet er med til at fremme de metodiske pointer fra Saunders, Lewis & Thornhill, hvor det præciseres, at de kvalitative studier prioriterer dybde højere end bredde, hvor overførbareheden er hoved kriteriet i vurderingen frem for den kvantitative generaliserbarhed.(Saunders, Lewi & Thornhill, 2019) En anden begrænsning i specialet har været den kvalitative, samt fortolkningsbaserede metode, hvor den kritiske ramme har gjort det muligt at fastslå de

underliggende mekanismer, såsom den professionelle dømmekraft og etikken.(Bhaskar, 2008) Dog har metoden også betydet at analysen i en højere grad har været afhængig af forskernes fortolkninger, hvilket betyder, at kan opstå forskellige opfattelser af interviewmaterialet, hvor Jan K. Mortensen påpeger forskelligheden ved den individuelle opfattelse af kunstig intelligens således:

”Hvordan man ser på teknologien, afhænger af, hvor man står i organisationen og hvor meget erfaring man har”(Mortensen, 2025, ll. 123–124)

I forhold til den fremtidige forskning vil det være en mulighed at kombinere både de kvalitative interviews med den kvantitative metode, hvor der kunne udarbejdes spørgeskemaer, som er med til at afdække spørgsmålet om kunstig intelligens anvendelse, samt sammenhængene mellem teknologien, kvaliteten og effektiviteten. Ved at udarbejde forskning på denne måde opnår man en mixed-methods, hvilket er med til at styrke soliditeten af resultaterne.(Saunders, Lewi & Thornhill, 2019)

Ydermere ses der også en begrænsning ved perioden specialet er blevet udarbejdet i, da både de teknologiske værktøjer og reguleringer er under en eksplosiv udvikling. EU’s AI Act er stadig ved at blive eksekveret, hvor dens specifikke essens i praksis endnu ikke er fuldt registreret, hvilket Claus Mørkbak Højrup understreger således:

”Vi ved faktisk først om nogle år, hvordan reguleringen reelt kommer til at påvirke brugen af AI i praksis.” (Mortensen, 2025, ll. 33–34)

Dette betyder dermed, at analysen som er blevet udarbejdet til dels, er bygget op om både forventninger og fortolkninger af den fremtidige praksis, hvor længere studier kan følge håndteringen over tid, hvilket anses for værende en mulighed for at vurdere den faktiske effektivitet.(European Commission, 2024) Derudover tyder det på at der er behov for en videre forskning i udviklingen af kompetencer og uddannelse ved brugen af kunstig intelligens, hvor

flere af respondenterne påpeger at kunstig intelligens medfører nye krav til både de etiske overvejelser og den tekniske forståelse, hvilket Emil Mogensen fremhæver:

”Det er ikke nok bare at bruge systemerne – man skal også forstå deres begrænsninger”

(Mogensen, 2025, ll. 94–95)

Perspektivet her fremmer revisionslitteraturen, hvor kvaliteten af revisionen er kan relateres til kompetencer og erfaring.(Francis, 2004)(Knechel et al., 2013) Dermed kunne den fremtidige forskning undersøge, hvordan både revisionsuddannelser, samt efteruddannelser bliver tilpasset til revisionen, hvor kunstig intelligens indgår. Derudover kan der også undersøges, hvilke kompetencer som anses for de mest betydningsfulde for den ansvarlige anvendelse af teknologien.

Samlet set viser begrænsningerne, at resultaterne fra specialet blot er med til at understøtte den allerede aktuelle teori, samt praksis end det er den endelige konklusion. Derudover viser de på en række specifikke muligheder, som kan være med til at give en mere nuanceret og empirisk indsigt i hvilken rolle kunstig intelligens har i revisionen.

7. KONKLUSION

Formålet med specialet har været at undersøge, hvilken effekt kunstig intelligens har på revisors rolle og dømmekraft, samt hvilke etiske udfordringer, der opstår som følge heraf. Undersøgelsen har taget udgangspunkt i den kritisk realistiske metode, hvor specialet har kombineret det kvalitative interviewmateriale med den revisionsfaglige teori, etiske perspektiver, samt de allerede gældende reguleringer og de kommende. Formålet har ikke været at konkludere om kunstig intelligens bliver anvendt i revisionen, men mere hvordan teknologien i praksis er med til at påvirke revisors rolle og ansvar.

Overordnet viser specialet, at den kunstige intelligens hovedsageligt er med til at ændre på arbejdsgange og metoder, hvor det professionelle ansvar stadig ligger hos revisoren. Kunstig intelligens bliver i en højere grad anvendt som et rådgivende værktøj i både planlægningen, risikovurderingen, dataanalysen og kontroltesten, hvilket gør det muligt at få en bredere dækning af dataen, samt mere systematiske analyser. Dette kan være med til at styrke kvaliteten af revisionen, hvorved sandsynligheden for at identificere væsentlige fejl bliver øget, som er med til at fremme både reguleringen og revisionsstandarderne. Ydermere viser analysen at den professionelle dømmekraft ikke bliver svækket, men derimod forstærket i praksis af værktøjerne fra den kunstige intelligens. Førhen har den professionelle dømmekraft været præget af at vurdere den finansielle data, samt de interne kontroller, hvor den nu vurderer de kvaliteten af dataen, de teknologiske betingelser, algoritmens hypoteser, samt begrænsningerne ved systemerne. Empirien fra interviewene påpeger, at kunstig intelligens er med til at styrke beslutningsgrundlaget, hvor den samtidig øger risikoen for automatiseringsbias, samt svækker den professionelle skepsis, hvis teknologien bliver anvendt ukritisk. Dermed er dømmekraften den primære mekanisme, hvor det teknologiske output til revisionens konklusioner bliver realiseret.

Fra det etiske perspektiv, skaber kunstig intelligens en konflikt mellem effektiviteten og ansvaret, hvor nytteetikken kan være med til at øge revisionskvaliteten og den samfundsmæssige nytte, mens pligtetikken fremhæver, at revisors ansvar og oprigtighed ikke kan overdrages til de teknologiske systemer. Ydermere viser analysen, at revisoren i praksis skal

være bevidste om denne balance, hvor etik ikke skal fungere som det afgørende fundament for den ansvarlige anvendelse af kunstig intelligens. Dermed er etikken ikke en supplerende til teknologien, men en betingelse for at kunstig intelligens bliver anvendt korrekt i praksis.

Reguleringsmæssigt viser specialet, at både revisionsstandarden, EU's AI Act og CSRD er med til at skabe en ramme for anvendelsen af kunstig intelligens, hvor det ikke erstatter den professionelle dømmekraft. Reguleringerne er her en strukturel mekanisme, som danner nogle officielle rammer for ansvaret, gennemsigtigheden og ledelsen, dog bliver det først håndgribeligt gennem revisors vurderinger, de organisatoriske processer og de etiske normer. Her fremhæver AI Act væsentligheden ved den menneskelige kontrol og ansvar, hvor det er med til at validere, at den teknologiske udvikling ikke ændrer på ansvarsplaceringen, men derimod øger kravene til kompetencer, dokumentation og de etiske overvejelser.

Kritisk realistisk kan kunstig intelligens anses som en mulighed, hvorved revisionen bliver forbedret, gennem den professionelle dømmekraft, de etiske forpligtelser og de organisatoriske rammer. Dermed erstatter kunstig intelligens ikke revisors rolle, men er med til at forstærke essensen af de professionelle kompetencer, som revisionen traditionelt er baseret på.

Samlet set kan det konkluderes, at kunstig intelligens ikke grundlæggende er med til at ændre revisors ansvar, men derimod omstrukturer betingelserne for, hvordan ansvar, etik og dømmekraft bliver praktiseret i praksis. Den overordnede udfordring for revisionen er ikke blot at skulle tilpasse sig teknologien, men også at skulle sikre, at den professionelle dømmekraft, de etiske overvejelser og forståelsen af reguleringerne bliver udviklet i takt med teknologien. Hvis dette lykkes, kan kunstig intelligens give en øget revisionskvalitet og samtidig være med til at styrke tilliden til revisionen, hvor det derimod ikke lykkes, vil det give en øget risiko for en ukritisk anvendelse og være med til at svække den professionelle troværdighed.

9. LITTERATURLISTE

- Alles, M. & Gray, G.L. 2016, "Incorporating big data in audits: Identifying inhibitors and a research agenda to address those inhibitors", *International Journal of Accounting Information Systems*, vol. 22.
- Anonym Partner Big 4 2025, *Bilag IV - Interview Anonym Partner Big 4*.
- Appelbaum, D., Kogan, A., Vasarhelyi, M. & Yan, Z. 2017, "Impact of business analytics and enterprise systems on managerial accounting", *International Journal of Accounting Information Systems*, .
- Appelbaum, D., Kogan, D.A. & Vasarhelyi, D.M.A. 2017, "Big Data and Analytics in the Modern Audit Engagement: Research Needs", *A Journal of Practice & Theory*, .
- Arnold, V. & Sutton, S.G. 1998, "The Theory Of Technology Dominance: Understanding the impact of intelligent decisions aids on decision makers' judgement", .
- Barr-Pulliam, D., Calvin, C.G., Eulerich, M. & Maghakyan, A. 2023, "Audit evidence, technology, and judgement: A review of the literature in response to ED-500", *Journal of International Financial Management & Accounting*, vol. 35, no. 1.
- Bhaskar, R. 2008, *A Realist Theory of Science*, Routledge, Scispace.
- Bijker, W.E., Hughes, T.P. & Pinch, T.J. 1987, *The Social Construction of Technological Systems*, The MIT Press.
- Black, J. 2008, "Forms and Paradoxes of Principles Based Regulation", *LSE Law, Society and Economy Working Papers*, .
- Boekel, L.v. 2025, *Videnskabsteori for Økonomer*, VanBoekel.
- Braun, V. & Clarke, V. 2006, "Using thematic analysis in psychology.", vol. 3, no. 2.

- Bryman, A. 2016, *Social Research Methods*, 5th edn, Oxford University Press.
- Burrell, J. 2016, "How the machine 'thinks': Understanding opacity in machine learning algorithms", vol. 3, no. 1.
- Christensen, S.N., Hellsten, M., Carugati, A., Frederiksen, L., Nielsen, J.A. & Villadsen, A.R. 2025, *Kunstig intelligens i små og mellemstore virksomheder: Muligheder og barrierer*, REPAI-projektet, Algoritmer, Data & Demokrati.
- Dansk Industri 2025, *AI tager fart i virksomhederne. Lad os få endnu flere med*, Dansk Industri.
- Davis, F.D. 1989, "Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology", *Management Information Systems Research Center, University of Minnesota is collaborating with JSTOR*, .
- DeAngelo, L.E. 1981, "AUDITOR SIZE AND AUDIT QUALITY", *Journal of Accounting and Economics* 3, .
- Den Europæiske Unions Tidende 2014, *EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS FORORDNING (EU) Nr. 537/2014*, Den Europæiske Union.
- DiMaggio, P.J. & Powell, W.W. 1983, "The Iron Cage Revisited: Isomorphism in Organizational Fields", *American Sociological Association is collaborating with JSTOR*, vol. 48.
- Doshi-Velez, F. & Kim, B. 2017, "Towards A Rigorous Science of Interpretable Machine Learning", .
- Duska, R.F., Duska, B.S. & Ragatz, J.A. 2011, *Accounting Ethics*, 2nd Edition edn, John Wiley & Sons.

- Dzindolet, M.T., Peterson, S.A., Pomranky, R.A., Pierce, L.G. & Beck, H.P. 2003, "The role of trust in automation reliance", *International Journal of Human-Computer Studies*, vol. 58, no. 6.
- E, UROPA, -K & OMISSIONEN 2018, *ETISKE RETNINGSLINJER FOR PÅLIDELIG KUNSTIG INTELLIGENS*, EUROPA-KOMMISSIONEN.
- European Commission 2024, , *EU AI Act*. Available: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX:32024R1689>.
- European Parliament 2023, "COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU)", *Official Journal of the European Union*, .
- Finanstilsynet 2024, *Direktiv og forordning om lovpligtig revision*.
- Floridi, L., Cowls, J., Beltrametti, M., Chatila, R., Chazerand, P., Dignum, V., Luetge, C., Madelin, R., Pagallo, U., Rossi, F., Schafer, B., Valcke, P. & Vayena, E. 2018, "AI4People—An Ethical Framework for a Good AI Society: Opportunities, Risks, Principles, and Recommendations", *Springer*, .
- Flower, J. 2015, "The International Integrated Reporting Council: A story of failure", *Critical Perspectives on Accounting*, vol. 27.
- Francis, J.R. 2004, "What do we know about audit quality?", *The British Accounting Review*, vol. 36, no. 4.
- Højrup, C.M. 2025, *Bilag VI - Interview Claus Mørkbak Højrup*.
- International Federation of Accountants 2025, *Handbook of International Quality Management, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services*

Pronouncements, 1st edn, International Auditing and Assurance Standards Board®
Assurance Standards Board, IAASB AN IFEA BOARD.

International Federation of Accountants 2023, *Handbook of the International Code of Ethics for Professional Accountants*, 2023rd edn, International Ethics Standards Board for Accountants.

International Federation of Accountants 2019, *International Standard on Auditing 315 (Revised 2019)*, IAASB AN IFEA BOARD.

Jensen, M.C. & Meckling, W.H. 1976, "Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure", *Journal of Financial Economics*, vol. 3, no. 4.

Kant, I. 2011, "Groundwork of the
Metaphysics of Morals", .

Knechel, W.R., Krishnan, G.V., Pevzner, M., Shefchik, L.B. & Velury, U.K. 2013, "Audit Quality: Insights from the Academic Literature", *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, vol. 32, no. 1.

Kokina, J. & Davenport, T.H. 2017, "The Emergence of Artificial Intelligence: How Automation is Changing Auditing", *JOURNAL OF EMERGING TECHNOLOGIES IN ACCOUNTING*, vol. 14, no. 1.

Kühn, T. 2025, *Bilag II - Interview Thomas Kühn*.

Lincoln, Y.S. & Guba, E.G. 1985, *Naturalistic Inquiry*, Sage Publications.

Lotlikar, P. & Mohs, D.J.N. 2021, "Examining the Role of Artificial Intelligence on Modern Auditing Techniques", vol. 9, no. 2.

Mill, J.S. 2009, *Utilitarianism*, The Floating Press.

- Mogensen, E.S. 2025, *Bilag V - Interview Emil S. Mogensen*.
- Mortensen, J.K. 2025, *BILAG III - Interview Jan K. Mortensen*.
- Munoko, I., Brown-Liburd, H. & Vasarhelyi, M.A. 2019, "The Ethical Implications of Using Artificial Intelligence in Auditing", *Journal of Business Ethics*, .
- Nielsen, R.N. 2018, *Videnskabsteori og projektarbejde for erhvervsøkonomer*, Djøf Forlag.
- Nielsen, U.H. 2024, *Work smarter, not harder – Revisorbranchens interesse for AI er enorm*, FSR, FSR.
- Power, M. 1997, *THE AUDIT SOCIETY: RITUALS OF VERIFICATION*, Oxford University Press.
- Saunders, M.N.K., Lewi, P. & Thornhill, A. 2019, *RESEARCH METHODS FOR BUSINESS STUDENTS*, Ninth edn, Pearson.
- Sheridan, T.B. & Parasuraman, R. 2000, "Human Versus Automation in Responding to Failures: An Expected-Value Analysis", vol. 42, no. 3.
- Skitka, L.J., Mosier, K.L. & Burdick, M. 1999, "Does automation bias decision-making?", *International Journal of Human-Computer Studies*, .
- Sustainability Directory 2025, "Algorithm Auditing", .
- Venkatesh, V., Morris, M.G., Davis, G.B. & Davis, F.D. 2003, "User Acceptance of Information Technology: Toward a Unified View", *MIS Quarterly*, vol. 27, no. 3.

10. BILAGOVERSIGT

I – INTERVIEWGUIDE

Interviewguiden benyttes til foretagelsen af alle interviews. Interviewguiden er semistruktureret, hvilket giver mulighed for uddybende og opklarende spørgsmål. Interviewpersonerne har på forhånd modtaget interviewguiden, således at informanterne har haft mulighed for at gennemgå og blive bekendt med spørgsmålene på forhånd.

II – INTERVIEW MED THOMAS KÜHN, DELOITTE

Transskribering af interview med Thomas Kühn fra Deloitte.

III – INTERVIEW MED JAN K. MORTENSEN

Transskribering af interview med Jan K. Mortensen fra Ernst & Young.

IV – INTERVIEW MED ANONYM PARTNER FRA BIG4

Transskribering af interview med Anonym partner fra BIG4 revisionshus.

V – INTERVIEW MED EMIL S. MOGENSEN

Transskribering af interview med Emil S. Mogensen fra Deloitte.

VI – INTERVIEW MED CLAUS HØJRUP MØRKBÄK

Transskribering af interview med Forsker Claus Højrup Mørkbak.

